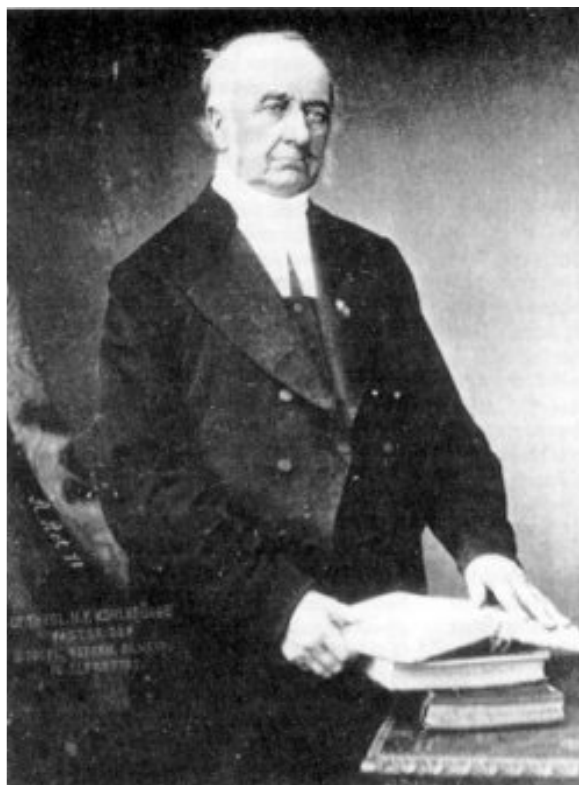

GETROUW TOT DE DOOD

Levensschets

en

ZESTAL PREKEN

Door

Dr. H. F. Kohlbrugge

1803-1875

Predikant te

Elberfeld - Duitsland

INHOUD

Levensschets

1ste preek

Manasse

2 Kronieken 33:12 en 13: *"En toen hij in de angst was, smeekte hij voor den Heere, zijn God, en hij verootmoedigde zich zeer voor den God zijner vaders. En hij bad en smeekte tot Hem. Toen verhoorde Hij zijn smeken, en bracht hem weder naar Jeruzalem in zijn koninkrijk. Toen erkende Manasse, dat de Heere God is."*

2^e preek

Psalm 87. Een Pinksterpsalm

"Een psalm, een lied voor de kinderen van Korach." Psalm 87

3^e preek

HET PAAS-EVANGELIE!

Jezus zeide tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God. Johannes 20:17

4 Meditatie

OVER DE INWONING EN DE TROOST VAN DE HEILIGE GEEST

5^e preek

"De spraak van Kanaän". Jesaja 19:18.

6^e preek

Herdenkingspreek 25-jarig ambtsjubileüm

"En Hij ging met hem." Markus 52:4.

LEVENSSCHETS VAN KOHLBRUGGE

15-8-1803

wordt Hermann Friedrich Kohlbrugge te Amsterdam geboren als oudste van twaalf kinderen. De familie Kohlbrugge is afkomstig uit het Hannoverse dorp Ankum bij Osnabrück. Zijn vader: Hermann Gerhard Kohlbrugge, zeepfabrikant (luthers). Zijn moeder: Neeltje Teerhuys (hervormd) uit Monnikendam. Op de lagere school zit Kohlbrugge naast de latere predikant en hoogleraar B. ter Haar.

1819 - 1821

Bezoek aan de Latijnse school.

1821 - 1825

Op het atheneum te Amsterdam wijdt Kohlbrugge zich aan de studie van de godgeleerdheid en klassieke taal- en letterkunde, vooral van het Grieks, onder Van Lennep, en van de oosterse talen (Hebreeuws, Arabisch, Chaldeeus, (=Aramees) Samaritaans, Syrisch) onder J. Wilmet. Hij werd een "geestdriftig humanist."

12-3-1825

sterft Kohlbrugge's vader. Deze laat, nadat hij door bedriegerijen van een compagnon van heel zijn vermogen beroofd was, zijn gezin zonder middelen van bestaan in grote armoede achter. Afsluiting van de studie. Eerste preek over Rom. 5 : 1 te Loenen aan de Vecht.

1826

Eerste bekering tot een "actief leven" van gerechtigheid en heiligheid op grond van wetwerken. - Proponent en hulpprediker in de "Hersteld Lutherse Gemeente" te Amsterdam.

1827

begint een periode van strijd en lijden, die bijna twintig jaren voortduurt: de preek van ds. R. Uckermann over Joh. 16 : 5-15 (13-5-1827) omschrijft Kohlbrugge naar haar inhoud als „negatieve neologie," d.w.z. als een nieuwe leer, die de fundamentele waarheden van de Heilige Schrift loochent. „Toentertijd wierp ik de lont in het kruitvat!" Langdurige onderhandelingen met het consistorie. Uit het ambt ontzet, uit de gemeente uitgestoten en door zo menig 'aanhanger' en 'goede vriend' verlaten.

19-1-1828

verhuist Kohlbrugge naar Utrecht.

4-6-1829

promoveert Kohlbrugge te Utrecht op een proefschrift over Psalm 45. Later heeft hij hierover het volgende verteld: „Toen werd ik ook doctor in de godgeleerdheid in weerwil van heel de universiteit. De professoren hadden namelijk alles in het werk gesteld om mij af te wijzen, omdat ik Psalm 45 met het oog op Christus, de Bruidegom, en de gemeente, Zijn bruid, uitlegde. Dat vonden zij afgezaagd; zij waren van mening, dat deze psalm het bruiloftslied van een aards koning was, en daarom wilden zij mij laten zakken. Zij waren allen terdege geschoold en gewapend bovendien, maar één ding hadden zij vergeten, wat ik reeds als kind boven alle andere boeken gelezen had, namelijk Gods Woord. Hierin waren zij niet zo beslagen, en zó konden zij tegen mij niets uitrichten; ik werd doctor in de godgeleerdheid."

30-7-1829

trouwt Kohlbrugge te Amsterdam met Catharina Louisa Engelbert (geb. 8-4-1808), wier familie zich lange tijd tegen het aangaan van dit huwelijk had verzet. De jeugd van zijn gemeente heeft hij later hierover het volgende verteld: „Ik was verloofd met een lief meisje.” Toen ik naar Utrecht ging om te promoveren, zei haar grootmoeder tegen haar: “Als Kohlbrugge terugkomt, dan kunnen jullie toch niet trouwen”. Ik zei: “Goed!” Toen ik nu echter promoveerde, zei haar lieve grootmoeder: “Vertel mij toch eens, Catharina, wat doet die Kohlbrugge eigenlijk?” “Nu, die verdedigt Psalm 45”. – “Hoe legt hij deze psalm dan uit?” – “Nu, met het oog op Christus en Zijn bruid.” – “En dat willen zij (de professoren) niet accepteren?” – “Nee, dat willen zij niet laten gelden; zij willen hem afwijzen.” “Wat denk je, zal hij wel slagen?” – “Ja, zeer zeker!” antwoordde mijn verloofde, en haar grootmoeder zei daarop: “Nu, als hij als doctor terugkeert, dan kun je hem gelukwensen en hem zeggen, dat jullie mogen trouwen; want als hij Christus en Zijn bruid zó verdedigt en zich voor hen niet schaamt, dan schaam ik mij voor hem ook niet.”

Het jonge paar brengt in Haarlem een bezoek aan Bilderdijk, één der grootste geleerden van zijn tijd, van wie ook de opwekkingsbeweging in Nederland, het zogenaamde Réveil, is uitgegaan; het brengt de wittebroodsweken dóór bij een andere Réveil-man, Twent van Roozenburg, op Raaphorst bij Wassenaar, en gaat voorlopig in Amsterdam op kamers wonen.

De tijd van gedwongen “werkloosheid” wordt een tijd van onvermoeibaar vorsen en zoeken in de Schrift. Romeinen 6-12 krijgen in verbinding met de boeken van de profeten bijzondere betekenis voor hem. Hij wijdt zich aan de bestudering van de geschiedenis der Nederlanden, van de geschriften van Calvijn en Olevianus. Maar de geschriften van Luther blijven zijn lievelingslectuur.

1830 - 1832

Begin 1830 verhuizing naar Utrecht. Verzoek om opname in de Hervormde Gemeente aldaar. Langdurige onderhandelingen over dit verzoek eindigen, niet in de laatste plaats door de houding van het hersteld luthers kerkbestuur te Amsterdam, waaronder hij vroeger ressorteerde, met een afwijzend antwoord, dat zonder ondertekening (!) en zonder opgave van redenen werd gegeven (!). Niet eens werd het gevraagde bewijs van goed zedelijk gedrag uitgereikt (!). “Zó werd ik met mijn gezin van alle kerkelijke gemeenschap uitgesloten, van mijn eer en goede naam beroofd en zonder uitzicht op toelating voor de gemeente gedood.”

1833 - 1846

Leven in eenzaamheid en veel strijd. Opvoeding en onderricht van zijn eigen kinderen. Kohlbrugge wijdt zich aan de bestudering van de Schrift en onderhoudt een uitgebreide briefwisseling: hij is de geestelijke raadsman van vele families en vrienden, die, op verschillende plaatsen wonend, Kohlbrugge's gemeente in de verstrooiing vormen. Het woord des Heren uit Hosea 2 : 16 v. neemt in Kohlbrugge's leven op unieke wijze gestalte aan.

12-2-1833

sterft zijn jonge vrouw. Zij laat hem twee zonen na: Gerrit (geb. 26-4-1830, overl. 1908 te Bonn) en Jakob (geb. 5-9-1832, overl. 11-7-1858 als officier op Java). In april 1833 komt het bericht betreffende de dood van zijn lievelingsbroer Jakob (geb. 31-8-1812, overl. 8-10-1832 op de rede van Pasoeroean op Java en in zee begraven.

Bijzonderheden over het lot van deze broer worden pas in juli 1833 bekend). Publicatie van de documenten uit de jaren van strijd, 1827-1832, aan het slot waarvan de woorden uit Psalm 10 : 17 v. en uit Psalm 119 : 81-88 zijn geplaatst. Pelen leze deze woorden na! Bij de verpleging van zijn vrouw, die aan de tering is gestorven, zelf ernstig ziek geworden, maakt Kohlbrugge op medisch advies tot herstel van zijn gezondheid een reis naar de Rijn. Hij neemt zijn oudste drie-jarig zoontje Gerrit mee. Aan het slot van deze reis verblijft hij te Ruhrort en Elberfeld.

Op uitnodiging van gelijkgezinde mannen preekt hij zestien maal in Elberfeld en omgeving, op 31-7-1833 te Elberfeld over Romeinen 7 : 14. Bij de voorbereiding van deze preek komt het tot een tweede bekering: “k weet niet, dat mij ooit in mijn leven iets méér aangegrepen heeft dan het zien van deze komma: “Ik ben vleselijk” - komma! – “verkocht onder de zonde”. Dat wordt als het vonnis over de bekeerde mens gezien en erkend. Het “actieve leven” van de gerechtigheid en heiligheid op grond van wetswerken maakt plaats voor een “passieve activiteit”, om zó, als wij zijn, het Woord te geloven en daarmee op God te zinken en Christus aan te grijpen, komen wij erbij om, zo komen wij erbij om”. “Van al zijn vorige geestelijkheid ontdaan, naakt en ontkleed, als een goddeloze en als één, die het opgegeven heeft ooit weer vroom te worden”, verkondigt K. voortaan de „Christus, die komt, om in onze ziel en op de diepste grond van onze verlorenheid woning te maken, waar Hij in nog groter diepte ligt dan wij, om onzentwil, om ons uit onze diepte op te halen” (woorden uit een brief aan een onbekende jongedame van 11-1-1854).

K. schrijft twee geschriften: “Het zevende hoofdstuk van de brief van Paulus aan de Romeinen in uitvoerige omschrijving” en “Het Woord is vlees geworden” (Johannes 1). Beide geschriften behoren met hun echt-bijbelse substantie op het allernauwst bijeen: God is vlees geworden, tot zonde gemaakt voor mij, die onder de zonde verkocht ben, in Zijn Zoon!

In Pruisen waakt men angstvallig voor datgene, wat op het gebied van de kerkorde en van de eredienst bereikt is door het werk van een zogenaamde commissie tot “kerkelijke reorganisatie van het Duitse protestantisme”. Terecht vermoedt men in K. een tegenstander van de “Union”, de samensmelting van Luthersen en hervormden. Het ministerie-Altenstein verbiedt K. alle kansels van de Rijnprovincie. Terugkeer naar Nederland.

31-10-1834

trouwt K. voor de tweede maal, en wel met Ursuline Philippine Baronesse van Verschuer (geb. 28 - 8 -1794 te Utrecht).

3 - 4 – 1836

sterft zijn grootmoeder Anna Teerhuys-van der Horst. Zij had eens naast zijn vader de godsdienstige opvoeding en leiding van de jonge K. op zich genomen, en hij heeft voor haar in zijn geschrift “De taal Kanaäns” (omstreeks 1850), die men een autobiografie kan noemen, een blijvend gedenkteken opgericht: “Ik had een grootmoeder, die Loïs heette (2 Tim. 1 : 5); die ging dikwijls met mij naar een mooie tuin. Daar zag ik onder de bomen een mooie man en een mooie vrouw. In een andere laan zag ik, dat die beiden heel lelijk waren geworden en uit die tuin verdreven werden door een man in een wit kleed. Deze had een vlammend zwaard in de hand, waarmee hij hen verdreef. Dan was het mij altijd alsof ik werd uitgedreven. Ook bracht zij mij wel eens in een varkenskot. Daar zat een uitgehongerd jong mens met zeer fijne trekken; die begeerde te eten, wat de varkens aten; maar hij kon niet bij de trog komen. Dan dacht ik altijd, dat ik daar zat. Dikwijls bracht zij mij ook bij een

kribbe en legde mij uit, dat het kleine kind, dat daarin lag, mijn Koning was. Vandaar bracht zij mij bij een kruis en zei: “Daar hangt jouw Koning met jouw zonden!” En als zij mij daarna een graf liet zien, waaruit die Koning te voorschijn kwam, dan had ik daar méér schik in dan in al mijn speelgoed...”

Dit onderwijs gaf grootmoeder Teerhuys haar kleinzoon aan de hand van afbeeldingen uit de bijbelse geschiedenis in blauw-wit op tegels van Delfts porselein aangebracht, zoals men ze in menig Nederlands huis en vooral in kamers en keukens van boerenwoningen als kostbare wand- of schoorsteenversiering ook nu nog bewonderen kan.

1-2-1837

sterft K.'s moeder. Over haar lezen wij in “De taal Kanaäns” de merkwaardige woorden: “Ik heb een moeder gehad, die mij altijd kleren maakte naar de maat van het vijfde gebod; maar mijn lichaam werd er langzamerhand te groot voor, zodat de naden dikwijls opensprongen”.

1845

Tweede reis met zijn vrouw naar de Rijn, die op 14-8 werd begonnen. Te Godesberg bijeen met de vrienden uit Elberfeld (Karl von der Heydt e.a.). Met hen voert hij besprekingen over de vraag, hoe de Hervormde Gemeenten van de „Union' en Unions-Agende bevrijd kunnen worden. K. schrijft in deze tijd twee geschriften: “Waartoe het Oude Testament?” en “Overdenking van de 50ste Psalm”.

1846

verhuist K. met zijn gezin naar Elberfeld en legt voorlopig in zijn huis voor een kleine kring de Schrift uit. - Op 4-11-1846 vindt zijn plechtige aanneming tot lidmaat van de Reformierte Gemeinde in het armenhuis (!) plaats. Na het overwinnen van tal van moeilijkheden (verbod van zijn samenkomsten) gaat één van zijn vroegere visioenen in vervulling:

30-3-1847

vaardigt koning Friedrich Wilhelm IV het „tolerantie-edict” uit, waardoor aan allen, die in de “Union” niet konden leven, vrije uitoefening van eredienst wordt gewaarborgd.

18-4-1847

wordt de Niederländisch-Reformierte Gemeinde te Elberfeld gesticht, die in het revolutiejaar 1848 zich een eigen kerk bouwt.

14-5-1848

houdt K. “een soort intreepreek” over Ps. 84: 13, nadat in de voorafgegane week (9-5) zijn “bevestiging” onder handoplegging door de ouderlingen van de gemeente had plaatsgevonden. Na de preek werden 30 kinderen gedoopt.

1856

verschijnt naar aanleiding van een ernstige crisis, die opgeroepen was door de vraag naar de rechte toepassing van de kerkelijke tucht, het ook nu nog lezenswaardige geschrift “Het ambt der presbyters”. Hoe de heilige apostel Petrus als mede-ouderling de bisschoppen (opzieners) vermaant. Vijf overdenkingen naar aanleiding van 1 Petrus 5 : 1-4.” Hierin staan de woorden: “Is het met de gemeente zóver gekomen, dat

zij Gods Woord prijsgeeft en zich voor de afgoden neerbuigt, dan moge zij de straf verwachten, dat zij door de Heere verkocht wordt onder de macht van mensen ook komt zij nies weer vrij, tenzij dan dat zij zich tot het Woord bekeert en het eeuwig Evangelie aangrijpt. ... Waar mensen zich niet onder het Woord willen buigen, maar zelf willen regeren, daar drukt hun eigen orde hen dood; daar is enkel en alleen gewetensverkrachting, twist, ruzie en tweedracht, en terwijl men aan de bovenkant aan het bouwen is, zinkt het aan de onderkant weg, en is en blijft het een torenbouw van Babel".

Voor de eerste maal wordt het K., die uit twee kerken van zijn vaderland was uitgebannen, toegestaan om een Nederlandse hervormde kansel te beklimmen: in Vianen op 29-6-1856. In de loop der jaren volgen tal van uitnodigingen om in de Ned. Herv. Kerk te preken; de Synode doet er het zwijgen toe (!)

1858

sterft K.'s zoon Jakob op Java (11-7). In hetzelfde jaar sterft op 14 - 2 te Halle aan de Saale prof. Johannes Wichelhaus, "mijn Timotheus", zoals K. hem noemde: "Hij was zeer trouw, zeer gehoorzaam. Welk een kostbare ziel! Ik had hem nog méér lief dan mijn eigen kind". K. houdt de preken over Psalm 118, die onder de titel "Uit diepten van ellenden" zijn verschenen.

1859

wordt K. benoemd tot honorair-lid van de "Vereniging van Vrienden der Waarheid in Zuid-Holland".

1865

wordt K. beroepen in de Ned. Herv. Gemeente te Zoutelande. "Nu zie ik, dat God trouw houdt, want toen, in de tijd van mijn vervolging, men mij raadde aan de Afscheiding deel te nemen, zei ik: "God zal mij recht doen, al was het in het kleinste dorpje aan de zee". Hij bedankt echter voor dit beroep.

25-5-1866

sterft K.'s tweede vrouw.

7-6-1871

viert de Nederl.-reform. Gemeinde te Elberfeld het 25-jarig jubileum van haar ontstaan. Temidden van de feestvreugde doet K. de oproep tot bekering: "Belijden wij toch, dat wij doemwaardige mensen zijn, dan kunnen wij ons in Zijn genade verblijden!"

12-11-1871

preekt K. op uitnodiging van Abraham Kuyper in zijn vaderstad Amsterdam op een hervormde kansel "twee volle uren" voor 3000 toehoorders in de Zuiderkerk, die door een gracht en een rij huizen gescheiden was van de kerk der Hersteld Lutherse Gemeente, waaruit men hem 44 jaren tevoren had uitgestoten. "Mijn tekst was Psalm 68:21".

6-3-1873

sterft zijn dochter Anna, het enige kind uit het tweede huwelijk, als echtgenote van de Weense systematicus Eduard Böhl.

29-11-1874

preekt K. voor de laatste maal (tekst: Psalm 28 : 6-9).

5-3-1875

sterft H. F. Kohlbrugge - een origineel mens in het Koninkrijk der hemelen, een geringe dienstknecht van zijn grote en rijke Heer, één, die slechts ging, wanneer en waarheen God hem beval te gaan (Jer. I : 7), een onvergelijkelijk prediker van de rechtvaardiging en heiliging, “een rechtvaardige en een zondaar tegelijk” (Luther).

“Christus - Barabbas. Uit mijzelf kies ik de moordenaar. Als ik Christus kies, dan heeft de genade des Geestes mij dat geleerd, en dan kan ik mijn ziel niet meer bij het leven behouden” (uit: “Aphorismen bij de lijdensgeschiedenis”).

Laatste woorden, op het sterfbed gesproken en door ds. Kinzli, zijn “trouwe Zwitser”, op 9 maart, de dag van de teraardebestelling, aan de gemeente bekend gemaakt laten de herinnering wakker worden aan het heengaan van Mozes. De Heilige Schrift zegt van hem: “Hij stierf aan de mond Gods” (Deut. 34 : 5 volgens de Hebreeuwse tekst).

9-3-1875

werd het stoffelijk omhulsel van de Elberfeldse pastor begraven op het eigen kerkhof van de gemeente, waar velen samengestroomd waren. Daar zong men het kerkhof de ontslapene zelf eens de wens had uitgesproken, dat het bij zijn graf gezongen zou worden:

*Christus, der ist mein Leben,
und Sterben mein Gewinn.
Ihm hab' ich mich ergeben:
mit Fried' fahr' ich dahin.*

1^e preek

MANASSE

Tekst: 2 Kronieken 33:12 en 13

Geliefden in de Heere Jezus Christus!

Het zijn hoogst belangrijke woorden, die de apostel Paulus aan de Romeinen schrijft in het zesde hoofdstuk van deze brief, vers 23: "Want de bezoldiging der zonde is de dood, maar de gave Gods is het eeuwige leven in Christus Jezus, onzen Heere." De zonde is de afval van God. Alles, wat de mens overlegt, denkt en doet, heel zijn bestaan, heel zijn wandel zonder God, - dat is alles zonde; evenzo alles, wat niet voortkomt uit het geloof. Deze zonde wordt in het zesde hoofdstuk van de brief aan de Romeinen voorgesteld onder het beeld van een koningin, en ik zou wel kunnen zeggen: *onder het beeld van een schone koningin*. De man van deze koningin is de duivel. Deze houdt zich echter in zijn paleis verborgen en laat deze schone koningin schijnbaar alleen haar spel spelen om de mensen te bekoren. Deze koningin beschikt over zó grote bekoorlijkheid, dat zij heel de wereld, jong en oud, met zich meesleept. Heel de wereld is haar onderworpen. Jong en oud dient deze koningin, de zonde. Jongelingen en jongedochters, de grijsaard en het kind dienen de zonde als haar huursoldaten en ontvangen als haar soldaten van haar hun loon. Dat is aanvankelijk ogenschijnlijk een schitterend en mooi loon, - zulk een loon, dat ieder onbekeerd en halfbekeerd mens het begeert. Het is een loon voor het lichaam, wonderzoet voor het gehemelte; voor het menselijk verstand heeft de zonde een geweldige overredingskracht, zodat niets daartegen bestand is, en voor het oog heeft zij een buitengewone bekoorlijkheid. Daarom dient alle vlees deze zonde, deze koningin gaarne, en al verwenst, ja vervloekt alle vlees zo nu en dan deze koningin, toch kan het vlees zich van deze koningin en haar regering niet losmaken, vanwege het loon, dat aan haar dienst verbonden is. Want niemand verstaat, en niemand wil het verstaan, dat dit loon de dood is, dat achter het lichamelijk genot, achter de bekoring, de prikkel van dit loon, niets anders schuilt dan jammer, ellende, verderf, eeuwige dood, geestelijke dood, lichamelijke dood.

Het is merkwaardig, dat, hoewel God de Heere dit bij Zijn volk zo dikwijls aan het licht heeft gebracht, toch niemand het wil leren en ter harte nemen. Ja, in de geschiedenis van het volk Gods ziet men het wel eens, dat een vader, een moeder God vrezen, wonderbaarlijke uitredding met hun kinderen hebben beleefd, of dat een kind ter wereld komt, een vurig gewenste zoon als een verhoring der gebeden, en dat dan juist deze zoon ondanks alle goede leer, in weerwil van de goede en Godvruchtige opvoeding door zijn ouders, toch een verkeerde weg inslaat, de God van zijn vaderen, van zijn ouders niet wil kennen, en zodra hij daartoe de gelegenheid vindt en de kracht daartoe heeft, alle banden verbreekt. Alle goede leer, alle goed onderricht wordt verworpen, - de koningin, de zonde wordt trouw gediend, en dan maakt deze koningin haar soldaten tot generaals, tot officieren, tot kapiteins enz., totdat de mens in de strik van de dood valt, in het ongeluk en verderf. Welgelukzalig dan de mens, die God tuchtigt en onderwijst uit Zijn Wet, - de mens, die God in ketenen en banden laat binden en boeien, zodat hij de dood, ja de eeuwige dood en dus ook de geestelijke dood recht in zijn binnenste gevoelt en ervaart. Als God dan de mens terughaalet en terechtbrengt, dan is dat waarlijk wel een wonder en een gave, - ja werkelijk een gave; want een mens doet daartoe niets; - het is een gave van Gods genade, en welgelukzalig de mens, die de stem van deze genade hoort en deze niet van zich stoot, maar zich voor deze genade van harte verootmoedigt. Hij vindt dan, als hij zoekt, de Heiland

zijner ziel, die uit de banden des doods verlost; en als hij Deze vindt in de waarachtige worsteling om genade, - als hij Hem vindt, zoals Hij hem wordt voorgehouden in de prediking van Gods Woord, dan vindt hij tegen zijn grote dood, tegen de nacht in zijn ziel, tegen de ellende van dit leven het eeuwige leven.

Mijn geliefden! Wat ik daar gezegd heb, is alles samengevat in weinige regels, die een wonderheerlijke geschiedenis bevatten, - een geschiedenis, die ieder zal beleven of beleefd heeft, die het in waarheid weet, dat de gave Gods, het eeuwige leven is in Christus Jezus. Laten wij deze geschiedenis opslaan; het is een levensgeschiedenis van o hoe velen!

Wij vinden haar in 2 Kronieken 33:12 en 13: ***"En toen hij in de angst was, smeekte hij voor den Heere, zijn God, en hij verootmoedigde zich zeer voor den God zijner vaderen. En hij bad en smeekte tot Hem. Toen verhoorde Hij zijn smeken, en bracht hem weder naar Jeruzalem in zijn koninkrijk. Toen erkende Manasse, dat de Heere God is."***

Velen, die de Bijbel lezen of horen lezen, hebben gehoord en horen, wat hier geschreven staat; maar zij slaan het Boek weer dicht, en het blijft erbij. De meeste kerkgangers horen de preek, horen haar graag, maar zij maken de toepassing van de preek niet op zichzelf, en zo gaan zij dan weer naar huis, eten en drinken en dienen opnieuw de koningin, de zonde. Al kan nu ook niet ieder zo'n krachtdadige bekering aanwijzen als die van Manasse was, toch zullen wij datgene nagaan, wat wij zo even hebben gehoord en wat wij voor onszelf daarvan kennen.

Om het kort te zeggen: de geschiedenis is eenvoudig deze: Manasse bevindt zich, dus een mens bevindt zich in angst. In deze angst smeekte hij "het aangezicht des Heeren", - zo staat er in het Hebreeuws, - *"het aangezicht des Heeren, zijns Gods."* Verder: deze mens verootmoedigt zich voor het aangezicht van den God zijner vaderen, en bad en smeekte tot Hem. En Hij, d.i. de Heere, verhoorde zijn smeken.

Dus nog eens: deze mens is in angst, hij smeekt in zijn angst voor het aangezicht des Heeren, dat is: hij buigt zich neder voor het aangezicht Gods, hij is verslagen en verbroken en roept in zijn angst luid tot God om ontferming. Hij opent zijn ganse hart en stort hetgeen het diepst daarin verborgen is, voor God uit.

Verder staat hier: *De Heere verhoorde zijn smeken*, zijn ootmoedig gebed, zijn wenen en kermen; en hoe merkwaardig! - het woord dat in het Hebreeuws voor *smeken* gebruikt wordt, betekent "genade", zodat - hoe schoon is dat toch! - als God het smeken van een mens hoort, dan hoort Hij, om zo te zeggen, minder het smeken van den mens, als wel Zijn eigen genade. Terwijl de mens weent, luidt het in het hart Gods: "Kom, Gij moet Uw genade verheerlijken, Uw barmhartigheid moet Gij aan dit arme, verloren en verdorven schepsel bewijzen!"

Verder; God de Heere verhoort het smeken van de mens zó, dat Hij hem niet alleen uit de angst uitvoert, hem niet alleen het geloof schenkt aan de vergeving zijner zonden, maar God de Heere brengt hem uit de vreselijke kerker, uit de vijandige stad Babel weer naar Jeruzalem.

Bovendien bewijst Hij hem nog een andere weldaad: Hij brengt hem niet alleen naar Jeruzalem terug, zodat hij de stad zijner vaderen mag wederzien, maar God de Heere geeft hem alles terug, wat verloren was, - Hij brengt hem weder in zijn koninkrijk. Tweevoudig vergeldt de Heere hem dus zijn smeken om genade.

Nu komt echter nog het mooiste: toen hij nu weer als koning op de troon zat, *erkende Manasse juist aan deze dubbele weldaad, dat de Heere God is*. Dat staat er in het Hebreeuws met bijzondere nadruk. Wanneer ge dat zo leest, dan denkt u: "Nu ja, dat spreekt toch vanzelf, dat de Heere God is." Maar nee, dat verstaat, dat erkent geen mens, al heeft hij het ook nog zo dikwijls gehoord, tenzij dan, dat hij door de koningin, de zonde, in nood en ellende gekomen is, onder de tirannie van de afgoden, van wie hij heil verwacht heeft, maar die hem onder de doornen hebben gebracht. Onder de doornen, want zo lezen wij in vers 11 volgens het Hebreeuws: "Daarom", omdat Manasse en zijn volk er geen acht op sloegen, als de Heere met hen liet spreken, "liet de Heere hen overvallen door de vorsten van het leger van de koning van Assyrië; die namen Manasse gevangen ander de doornen." Dit koningskind was dus gevlucht uit het paleis van zijn vaderen en had zich onder de doornen verborgen; daar meende hij veilig te zijn, maar zij vonden hem daar en haalden hem te voorschijn en bonden hem met twee koperen ketenen. Zó doen de afgoden. Zó helpen zij.

Als hier nu staat: "Toen erkende Manasse, dat de Heere God is", dan wil dat zeggen: "Toen erkende Manasse, dat alle afgoden ijdelheid zijn, dat hij bij de afgoden niet gevonden had, wat hij bij hen had gezocht, maar dat hij het nu gevonden heeft bij den Heere God." Deze woorden luiden evenzo, als wanneer ik zou zeggen: "Toen erkende de jonge man, dat Christus alleen ons heil is, dat Christus en Zijn bloed alleen onze reiniging is, dat Christus alleen onze gerechtigheid voor God is, Christus alleen onze zaligheid, dat Christus alleen onze weg, onze waarheid, ons leven is." Dat ligt in deze woorden opgesloten.

Mijn geliefden! Wij hebben hier niet alleen met de geschiedenis van Manasse te doen. Die gaat mij eigenlijk niets aan. Maar de Apostel schrijft in Romeinen 15:4: "Wat tevoren geschreven is, dat is ons tot lering geschreven, opdat wij, door lijdzaamheid en vertroosting der Schrift, hoop hebben." Wat doe ik met alle geschiedenissen, waarvan ik niet de toepassing maak op mijn tijd, op mijn leven, op mijn eigen weg? Moet de Bijbel alleen Gods Woord zijn voor deze en voor gene? Behoort hij niet veeleer het Boek Gods te zijn, waarin ik mijn eigen geschiedenis gevonden heb en vind? De Prediker van Salomo zegt in hoofdstuk 4:17: "Bewaar uw voet, als gij ten huize Gods gaat, en kom om te horen. Dit is beter dan het offer der dwazen; want zij weten niet, wat kwaad zij doen"; daar zij het Woord horen en het niet op zichzelf toepassen, het niet ter harte nemen.

Mijn geliefden! U hebt gehoord, dat Manasse een Godvrezend vader had gehad, en deze vader zal hem wel hebben verteld: "Mijn zoon, ik was ten dode opgeschreven, en ik riep in mijn nood tot den Heere. Zijn profeet kondigde mij aan, dat God mij het leven nog wilde verlengen. Ik had geen kinderen en meende, dat het met Gods beloften gedaan was; toen heb ik door 's Heeren genade en trouw jou gekregen." Dat heeft Manasse van zijn vader kunnen vernemen; dat heeft hij kunnen horen bij zijn ouders aan tafel, als vader en moeder daarover spraken. Zijn vader, koning Hizkía had de afgoden uitgeroeid en er alle moeite aan besteed, dat Gods Woord en Waarheid weer verkondigd zou worden. Manasse was nog jong, toen zijn vader stierf, - hij was nauwelijks twaalf jaar oud; een ramp was dat voor hem. Was de jongeling verantwoordelijk?

O geliefde ouders, vaders in de Gemeente, die zonen hebt, bedenkt het toch! Ik zeg: een knaap van twaalf jaar is verantwoordelijk voor God, al is hij het niet voor de rechter. Daarom bid ik u: richt toch al uw ijver daarop en ontziet geen moeite, dat uw zonen de Catechismus leren en mij en mijn ambtsbroeder niet plagen, terwijl zij voor

de school wèl alles kunnen leren, maar niets van hetgeen tot de eeuwige zaligheid dient!

En knapen en jongemensen, wilt het toch ter harte nemen! U bent verantwoordelijk, en hebt u Godvrezende ouders, of hebt u ze gehad, bedenkt wel, welk een goedheid God u daardoor bewezen heeft, en laat u door de goedheid Gods tot bekering leiden! Of wilt u de dood ingaan? Het is niet tevergeefs, geliefde ouders, als gij uw kinderen met alle ernst de Catechismus inprent. God weet, wanneer het later vrucht draagt, als de jongeling later de verkeerde weg opgaat en evenals hier Manasse in de gevangenis geworpen en in boeien en ketenen gelegd wordt. In die verschrikkelijke nood dacht Manasse aan datgene, wat hij vroeger had gehoord, n.l. dat bij God den Heere geen ding onmogelijk is en dat de Heere HEERE van de dood verlost. In zijn verschrikkelijke nood werpt hij een blik in zijn binnenste, en hij wordt tot de Heere bekeerd.

Welk een Godvrezend vader had Manasse gehad, een vader, die zo grote wonderen van Gods macht en trouw met de zijnen had beleefd! Denkt maar eens aan die geschiedenis met Sanherib, hoe God in één nacht heel het leger van den koning van Assyrië door Zijn engel heeft laten doden. Het is toch merkwaardig, dat de knaap, die dit alles had gehoord, toch niet was bekeerd geworden. Maar de genade is geen erfgoed en dood is dood. De zoon, de dochter kunnen veel en velerlei horen van Gods genade, hulp en wonderen, - zij kunnen zich ook in het dagelijks leven zeer fatsoenlijk en goed gedragen, maar van datgene, waarover vader en moeder spreken, van hetgeen vader en moeder zo gelukkig en zalig maakt, verstaat de jonge man, verstaat de dochter niets.

Zo was het ook met Manasse. Hij was dood en bleef dood. Hij heeft zeker ook wel de, laatste woorden van zijn stervenden vader, die ten hemel inging, vernomen, - hij is er ook wel door getroffen geworden, zal ook wel hebben geweend over de dood van zo'n vader, maar zijn hart was toch niet verbroken. Ja, de wereld, de lust, de zonde, de schone koningin, - schuilt in het hoofd, in het hart van die jongeman, van de jongedochter. En wat is het gevolg? Ten eerste allerlei geestelijke hoererie; vervolgens haat tegen de waarachtige waarheid, bloedvergieten en haat tegen de getrouwe prediker der waarheid, en uiteindelijk, - ja wat komt er eindelijk al niet van? Zeer weinigen van u zijn op dit ogenblik in angst. Maar als u in angst komt, waar komt deze angst dan vandaan? Bent u dan in angst, omdat gij uzelf hebt verwoest? Omdat uw schone verwachtingen vrijdeld zijn?

Hier bij Manasse was nog een andere angst. Naar hetgeen voor ogen was kwam deze angst over hem door den koning van Assyrië, maar tegelijkertijd kwam deze angst heel in het bijzonder van den Heere. Wat doet de Heere in Zijn genade? Hij waarschuwt den mens. Hij overtuigt hem van zonde en schuld, - en dan voegt Hij de uitwendige nood er aan toe, opdat de mens van alle kanten als ingekerkerd is en niet los kan komen. Deze jongeling Manasse had de Wet des Heeren, de Tien Geboden wel geleerd. O houdt toch de Tien Geboden heilig in uw harten en in uw huizen, tegenover uw kinderen en tegenover uzelf.

Als deze Geboden geleerd zijn en Gods genade daarbij komt, dan ligt men neer als overtreder. Hoe slaat dan de donder der Wet op ons in, zodat men zich niet alleen uiterlijk in de kerker bevindt, maar zodat men verzonken ligt in de afgrond, en ach - welk een afgrond! O, mijn geliefden, springt er toch niet zo licht over heen! Matigt u toch niet zo gemakkelijk de troost van de vergeving der zonden aan! Erkent toch eerst

eens grondig uw verdorvenheid, en ziet toe, wat het is, te zondigen tegen de heilige Tien Geboden! Ik zeg: u komt, als God aan uw ziel werkt, in angst. Niet zozeer voor de hel, maar in angst voor God, omdat gij tegen de heilige God gezondigd hebt en daarom in de hel moest gestoten worden; want men heeft niets, waarmee men het weer goed kan maken; het is met alle werken uit.

Zoekt dan eens, uit deze ketenen, uit deze kerker vrij te komen! U kunt het niet; al uw moeite is vergeefs. Het gaat precies zoals in deze geschiedenis. Heeft iemand van u zulke angst gehad en kent hij dit, - ziet dan, wat in deze geschiedenis geschreven staat. Wat doet Manasse in deze angst? *Hij smeekt het aangezicht des Heeren zijns Gods.* Hoe schoon is dat toch! Ziet, dat heeft God Zelf in Zijn barmhartigheid de jongen in het hart gelegd. Het is, als zeide de Heere God: "Gij hebt Mij wel verworpen, zodat gij Mij eigenlijk niet meer tot uw God hebt, maar Ik ben de God uwer vaders, in Wiens Verbond gij toch zijt opgenomen!" En zo verootmoedigt hij zich zeer voor de God van zijn vaders.

Ziet, mijn geliefden, dat behoort tot een waarachtig leven: zich voor het aangezicht Gods te verootmoedigen. O, wees toch niet zo lichtvaardig in het u toe-eigenen van de troost van het Evangelie! Hoe menigeen tref ik onder u aan, die meent over alle bergen heen te zijn, terwijl hij toch dood is. Het gaat hier om waarachtige verootmoediging. God verootmoedigt den mens, en de mens verootmoedigt zich zeer voor God, dat is, voor het aangezicht Gods. Wie zich zo in waarheid verootmoedigt, die heeft zó met God te maken, als had hij God de Heere persoonlijk vóór zich. Zo iemand belijdt: "Waar zal ik heenvlieden voor Uw aangezicht? De duisternis van de nacht verbergt mij voor U niet. Ik ben rondom omringd en ingesloten, zodat ik niet ontkomen kan, als ik U niet vind en het licht Uws aangezichts!" Zo verootmoedigt men zich zeer voor het aangezicht Gods, en wie zich in waarheid voor het aangezicht Gods verootmoedigd heeft, die blijft verootmoedigd, die verontschuldigt zich niet met de zwakheid van zijn vlees, met zijn aangeboren zonde, met de verleiding, die van buiten komt, maar hij geeft zichzelf de schuld, veroordeelt zichzelf en rechtvaardigt God.

Maar nu komt de vraag: *Zal God verhoren?* Er staat toch geschreven, dat God de zondaren niet hoort. Zal God dus wel horen? Als gij u zeer verootmoedigt voor het aangezicht Gods, als gij Hem heel uw weg klaagt, uzelf veroordeelt en verdoemt, - zal God dan horen en verhoren? Wat zegt deze geschiedenis? Deze geschiedenis zegt: Ja. Spreek mij niet van uw zonden! Hebt u nog méér zonden dan Manasse gehad heeft, dan bent u des te meer een mens, aan wie Zijn genade zich kan verheerlijken. Hier staat het dus, dat God hoort: "Toen verhoorde Hij zijn smeken." Hij hoorde naar zijn klagen, kermen en wenen. God liet Zich door hem verbidden. Waarom staat dat hier? Staat het om Manasse's, of staat het om uwentwil geschreven? Als gij u voor God verootmoedigt, u zeer verootmoedigt voor het aangezicht des Heeren uws Gods, - waar komt dan deze verootmoediging vandaan? Zij komt voort uit uw nood; want u hebt nog wel méér gezondigd dan Manasse, - u ziet dat echter niet zo in. Als God evenwel komt en uw zonden u ontdekt, u al uw gruwelen ontdekt, en als er dan nood is, zoals bij Manasse, dan zal God verhoren, zoals Hij het bij Manasse gedaan heeft. Als u dus dit hoort, denk dan: "O, is deze Koning zulk een genadige Koning, dan ga ik ook tot Hem! Stoot Hij mij weg, dan stoot Hij mij weg! Kom ik om, dan kom ik om, maar ik wil het toch wagen!"

Wat vindt men dan, als men zich zó opmaakt tot God? Allereerst vergeving der zonden, - en o, dan ben ik weer uit de kerker! Ach, hoe zwaar zijn de ketenen aan de

handen! Maar hoe zwaar zij ook zijn, - als de zonde van het geweten af is, dan kan men juichen met de ketenen aan de handen. Wanneer de Heere zó komt met de troost van de vergeving der zonden, dan bevindt men zich in het Paradijs, al lag men ook in de diepste kerker. Dat is het eerste, wat de Heere doet.

Als gij echter waarachtig tot den Heere bekeerd wordt, laat de Heere u niet in de kerker, niet in uw nood zitten, maar zó genadig is God, dat Hij het in Zijn grote barmhartigheid goed maakt, voor ziel en lichaam, voor lichaam en ziel. Denkt u eens in: welk een wonder! De jonge koning ligt in de kerker te Babel. Tegenover Babel hebben wij Jeruzalem, de kleine stad. Hoe komt nu de koning weer uit de kerker naar Jeruzalem? Ja, dat kan de Heere bewerken. De Heere heeft hem zó verhoord, dat hij niet alleen vergeving van zonde en schuld heeft gevonden, doch dat hij ook wèl bewaard weer in zijn vaderstad komt en weer uit de gevangenis wordt verhoogd op de troon van het koninkrijk.

Zulk een God en Heere en Heiland hebt u, die deze prediking hoort, haar op uzelf toepast en zó gelooft! Zo velen zijn in deze angst geweest en hebben tot God gesmeekt, en allen hebben betuigd, dat het waarachtig is, dat God in Christus Jezus bovenmate genadig wil zijn. Dat heeft dan ook deze heerlijke vrucht, dat erkend wordt, hoe alle afboden, de dienst van de zonde, van deze schone koningin, ijdelheid is, - dat daarentegen alles, alles, alles, wat een mensenkind maar begeren kan voor lichaam en ziel, voor alle behoeften van dit leven en voor alles, wat tot het eeuwig leven behoort, eindelijk enkel en alleen gevonden wordt in de bron van eeuwig heil, in den Heere. AMEN.

Preek, gehouden op 27 november 1870, des voormiddags, te Elberfeld.

Vertaald door Ds. D. van Heyst. De tekst van de preek en de aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther.

2^e preek

Psalm 87 - De Stad Gods Een Pinksterpsalm

Deze Psalm is een heenwijzing naar een profetie van het Pinksterfeest van het Nieuwe Verbond, waarin met de liefelijkste kleuren en op de liefelijkste wijze wordt beschreven en uiteen gezet, dat de gemeente Gods, die hier met een stad wordt vergeleken, niet bepaald is tot één volk of tot een bijzonder land, maar dat die stad zo ver reikt als zich de wereld uitstrekt.

Eerst wordt de grond aangegeven waarop die stad is gebouwd, namelijk de liefde des Heeren tot haar en haar poorten. Dan wordt er vermeld wat er in deze stad te horen is en wat daarin wordt verkondigd. Vervolgens krijgen we een beschrijving van de burgers van die stad. En tenslotte wordt ons medegedeeld hoe in deze stad een heerlijk zingen en huppelen en juichen van vreugde plaats heeft, omdat er een Koning heerst, Die niet als een andere Mozes het volk van die stad voortdurend bestraft en onrustig maakt, maar hen voortdurend verblijdt en verkwikt door Zijn liefde en genade.

Wij lezen allereerst vers 1: ***"Een psalm, een lied voor de kinderen van Korach."*** Het is dus een Psalm, gegeven om na te zingen en daarbij op de harp te spelen. Het is een heerlijk lied van hemelse toonkunst, geschikt om de duivel op de vlucht te jagen en het arme zondaarshart van alle zware kommernis te bevrijden, want:

*Wat doet in nood het zingen goed,
Het stilt de zee in 't bang gemoed.*

Kinderen van Korach, betekenen de voorzangers, en de voorgangers en onderwijzers in de hemelse muziek. Zulke ware kinderen Korach's weten allen te vertellen hoe boos en rebellie-achtig hun hart is, en hoe zij van ouders afstammen in wier harten ook niet anders woonde dan haat en opstand tegen de levende God. Maar zij weten er ook van te vertellen, hoe het hen uit genade werd geschonken in de heerlijke stad van God te worden toegelaten. Ze weten er bovendien van te vertellen, hoe hen uit vrije genade het zalige voorrecht werd gegeven om de andere schapen des Heeren te vertroosten en te verkwikken met een muziek, waarvan ze zelf de tonen door en door hebben leren voelen en verstaan.

Verder lezen we: *"Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid."* De stad Gods is goed gefundeerd. Ze heeft een goede, eeuwige en onbewegelijke grondslag, want haar fundament rust op een vaste rots. Deze stad ligt op deze rots zo hoog, dat alle baren en golven van de grote zee haar niet kunnen bereiken. En al opende de afgrond zich ook om haar te verslinden, toch weet deze stad van geen wankelen of bezwijken, want zij is op een vaste grond gebouwd, deze stad, wier kunstenaar en bouwmeester God Zelf is. De grondslag waarop ze gebouwd is, kan houden en houdt ook voor de eeuwige eeuwigheid.

Er wordt hier dus niet over gesproken, wat degene is die in deze stad mag wonen en of hij iets bijzonders is in zichzelf boven anderen, maar er wordt gezegd, dat de grondslag van deze stad, de bodem waarop ze gebouwd is, vast en wel gefundeerd is en er wordt gevraagd: *Kan dit fundament, deze grondslag, stand houden?*

Deze grondslag ligt in de eeuwige werkelijkheid, in Gods vrije genadeverkiezing, in Zijn goddelijk raadsbesluit, in de raad des vredes, die Hij van eeuwigheid heeft gehouden. Als God besloten heeft een eeuwige stad te bouwen, zal Hij haar ook wel een vaste grondslag weten te geven. Die grondslag nu is gelegen in Zijn vrijwillige liefde. Daarop is ze gefundeerd.

Toen de tijd daar was dat deze stad zou gebouwd worden werd ze gebouwd op de eniggeboren Zoon van God, op het bloed des Verbonds. Dat zijn de fundamenten waarop des Heeren stad gebouwd is en daarop staat ze vast.

Dat de stad Gods vast staat, kan alleen hij gelovig uitspreken en medegetuigen, die lang heen en weer geworpen en gedreven werd door allerlei uitwendige en inwendige noden en aanvechtingen, zodat hij meende voor eeuwig te moeten omkomen in de golven en de baren van de woeste wereldzee en die eindelijk deze ene grond vond, waarvan een vrome dichter zegt:

*'k Heb eindelijk dan de grond gevonden,
 Waarop mijn anker eeuwig rust.
 In 't heiligdom, in Jezus wonden,
 Daarboven op de zaal'ge kust!
 Die grond blijft onbeweeglijk staan,
 Als aard en hemel ondergaan.*

De grondslag van die stad is *op de bergen der heiligheid*. Luther vertaald: "*Op de heilige bergen.*" Het woord wordt in beide vertalingen, overeenkomstig de grondtekst, in het meervoud gebruikt om de ligging van de stad zo nauwkeurig mogelijk te beschrijven en duidelijk te maken, dat het een stad is, die op een hoge berg is gelegen. Een zeer hoge berg nu, bestaat uit vele bergen, die tezamen verenigd geworden en de ene op de andere is gelegen, zodat het gebergte hoger en hoger stijgt, totdat eindelijk de top bereikt is, die als het ware de kroon van het geheel vormt.

Daarom lezen we in Ezechiël 40: *In de gezichten Gods bracht Hij mij in het land Israëls en Hij zette mij op een hoge berg. En aan dezelve was als een gebouw ener stad tegen het zuiden.* En Openb. 21: *En tot mij kwam een van de zeven engelen, die de zeven fiolen hadden, welke vol geweest waren van de zeven laatste plagen en sprak tot mij: Kom herwaarts en ik zal u tonen de bruid, de vrouw des Lams. En hij voerde mij weg in de geest, op een grote en hoge berg, en hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit de hemel van God.*

De stad Gods is dus een stad, gelegen op een berg, en dat wel op een zeer hoog en vast gebergte.

De profeet Jesaja zegt: "Maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen gelijk arenden."

Ja, opvaren zullen ze, juist waar deze heilige stad gelegen is op "bergen der heiligheid" namelijk van die heiligheid, die alleen heiligheid is in des Heeren ogen. Deze ene heiligheid, die voor God geldt, kan men niet bereiken langs een rotsig kronkelpad, wat onrein is en wat gruwel pleegt. Wat leugen spreekt en leert, wordt in de heilige stad Gods niet toegelaten. In deze stad wordt alleen die gerechtigheid, die heiligheid opgenomen, die van de bergen der heiligheid is nedergedaald tot hen die gezeten waren in het dal van de schaduwen des doods. Het is een heiligheid waarvan de apostel Paulus getuigt: Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. (Hebr. 13.) Het is een heiligheid waarvan geschreven staat: Ik heb u Mijn sabbat gegeven, opdat Israël erkenne, dat Ik de Heere ben die hen heiligt. Het is die heiligheid waarvan in de Catechismus gezegd wordt: "*dat God uit louter genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent.*"

Daarom lezen wij van deze stad in Openb. 21: "En zij zullen de heerlijkheid en eerder volken daarin brengen, en in haar zal niet inkomen iets dat verontreinigt, en

gruwelijkheid doet, en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams."

Zo staat dan aldus de zaligheid der vrouw, de bruid van het Lam, vast in de gerechtigheid en heiligheid van haar hemelse Bruidegom, zoals Hij zelf heeft gezegd: "En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn gelijk als Wij één zijn."

Deze heerlijkheid zal Hij handhaven en omdat Hij die handhaaft en zal handhaven, is de grond waarop de vrouw van het Lam, de Gemeente van de Heere Jezus Christus, staat, vast en onbewegelijk.

Vers 2: *"De Heere bemint de poorten van Sion."* Wanneer ik de grondslagen van deze stad beschouw, dan roep ik vol blijdschap uit: "Doe mij de poorten der gerechtigheid open, ik zal daardoor ingaan, ik zal de Heere loven, de Heere, Die alleen wonderen doet."

De Heere bemint de poorten van Sion. De Heere, van wie hier wordt gesproken, is Dezelfde van wie Johannes ons vertelt dat hij Hem zag op de oever van de zee Tiberias en Hem hoorde zeggen: "Werpt het net uit aan de andere zijde van het schip en gij zult vinden." Het is Dezelfde van wie Johannes, na de wonderbare visvangst van 153 grote vissen, vol vreugde uitriep: *Het is de Heere!*

De Heere Jezus Christus, de eeuwige en enige Zoon van de eeuwige Vader, Hij die gisteren en heden Dezelfde is en blijft tot in alle eeuwigheid. Hij heeft lief. Hij blijft lief hebben. Hij heeft lief omdat Hij lief heeft. En Hij heeft vrijwillig lief. Wie de Vader lief heeft, die heeft Hij ook lief. En wat Hij lief heeft, dat heeft dus ook de Vader lief.

Deze stad Gods waarvan wij spraken, heeft, poorten, want we lezen hier: *"De Heere bemint de poorten van Sion."* Sion is de burcht, de vesting van onze Heere Jezus Christus. Een veilige, goede, versterkte schuilplaats van eeuwige genade zodat de inwoners van deze stad wel bewaard zijn binnen haar muren en er veilig in kunnen wonen. De Heere zegt immers Zelf: "Ik zal een vurige muur rondom haar zijn." *Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen.* Deze poorten van Sion heeft de Heere lief.

Toen de profeet Ezechiël deze stad zag liggen, viel zijn oog het eerst op de poort, zoals wij lezen: "Als Hij mij daarheen gebracht had, ziet, zo was er een man, wiens gedaante was als de gedaante van koper, en in zijn hand was een linnen snoer en een meetriet, en hij stond in de poort. Toen kwam hij tot de poort, welke zag de weg naar het oosten en hij ging bij derzelver trappen op en mat de dorpel der poort, één riet in de breedte, en de andere dorpel, één riet in de breedte. En zij had twaalf poorten en in de poorten twaalf engelen en namen daarop geschreven, welke zijn de namen der twaalf geslachten der kinderen Israëls. Ezech. 40 en Openbaring 21.

Wanneer er dus melaatsen, maar die door de genade geroepen zijn, en verkondigers van een goede boodschap werden; wanneer er blinden en stervenden, rouwdragenden en lammen, zwangeren en barenden naderden; die hele schare die in Jeremia 31:8 genoemd wordt, dan zien de engelen die in de poorten der stad staan, hen reeds van ver aankomen en dan blazen zij op de bazuin, opdat al de inwoners van de Godsstad zouden weten: daar keren verloren schapen tot ons terug! Wij krijgen de verloren penning weer terug!

Waren nu deze arme afgedwaalde en verdoolde stervelingen tot de poorten der stad gekomen, zo konden zij tot hun bemoediging en verkwikking hun eigen namen op de poorten lezen en daaruit zien dat zij vrije toegang tot de stad hadden. Twaalf poorten had deze stad; zij vormde een vierkant, en aan elke zijde van dit vierkant waren drie poorten. Nu lezen wij in Openb. 21: En de twaalf poorten waren twaalf paarlen, iedere poort was elk uit één paart.

Hoe helder en doorzichtig zulk een poort ook was, toch kon niemand de poort openen. Deze paarlen nu beduiden de tranen van onze Heere Jezus Christus, die Hij geweend heeft in de dagen Zijns vleses, in de tijd Zijner vernedering hier op aarde.

Men kon dus door deze poorten heenzien, al waren zij gesloten. Wanneer er nu zulk een arme kermer voor de deur der genade lag te schreien en te roepen, kon hij, al was hij nog niet binnen, toch door de gesloten deur heen een blik werpen op die stad, waarvan wij verder lezen: En de straat van die stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas. Zuiver goud betekent zuivere vrije genade. Ook kon hij zien hoe er in deze stad geen ander licht is dan het vriendelijke genadige licht van des Heeren aangezicht, zoals we verder lezen: En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in haar zouden schijnen, want de heerlijkheid van God heeft haar verlicht en het Lam is haar kaars.

Deze poorten van Sion zijn dus de ingang tot de hemelse vesting, tot deze grote stad Gods, die zo wijd en uitgestrekt is, dat zij wel de hele wereld, ja honderd werelden zou kunnen omvatten. Deze poorten van Sion zijn de enige toegang tot deze vesting, die niet alleen een veilige schuilplaats is om in te wonen, maar tevens ook een stapelplaats van overvloed en van allerlei voorraad voor lichaam en ziel, zodat de inwoners onbezorgd en gerust daarvan leven en teren kunnen tot in eeuwigheid.

Het zijn *poorten der gerechtigheid* en door deze poorten heen loopt de weg van allen die de Vader aan Zijn Zoon Jezus Christus gegeven heeft. De Zoon alleen heeft de sleutels van deze poorten in handen. Al uw werken, zuchten, tranen, oprechtheid, boete, geloof, liefde, dat alles, hoe heerlijk ook op zichzelf, en hoe geschikt om uw geluk er. vrede te bevorderen. En hoewel dat ook zeker niet ontbreken zal waar waarachtig leven is, toch kunt u de poorten Sions niet openen. Dat recht behoudt de Heere Jezus Christus voor Zichzelf. Hij draagt de sleutels der hel en des doods, en ook de sleutels van de poorten van Sion, die toegang geven tot de hemelstad daarboven. Deze sleutelen heten: vrije genade, vrijwillige liefde. Alleen zij voor wie de Heere Jezus de poort opent, komen binnen en al de anderen blijven voor eeuwig buiten, wat ze ook beweren mogen.

Wij lezen verder in Psalm 87:2: "De Heere bemint de poorten van Sion *boven alle woningen van Jakob*". De Heere had de woningen van Jakob, de woningen van Zijn armen en ellendigen lief. Toch wilde Hij hier niet blijven in de vallei van de schaduw des doods. Een tijd lang wilde Hij hier op aarde uit genade rondwandelen, bekleed met ons ellendig vlees en bloed. Hij wilde woning bij ons maken. Zijn blijvende woonplaats zou echter daarboven zijn, ter rechterhand des Vaders, om van daaruit in de woningen Jakobs, in de woningen dergenen die in het gebed met God worstelen, Zijn hemels licht te doen neerdalen, zodat zij voortaan niet meer naar het vlees, maar naar de Geest gemeenschap met Hem zouden hebben. Hij wilde van boven, uit de hoge hemel op hen neerzenden het vriendelijk licht van des Vaders aangezicht, van de Ark des Verbonds in de hemel, van de troon der genade. Want zonder dit licht heerst er in de woningen Jakobs niets dan nacht en duisternis. Van boven zendt Hij troost in

deze woningen, waar vaak zoveel rouw en treurigheid heerst. Van boven zendt Hij leven en heiligheid in deze woningen, waar zonder dat niets te vinden is dan onreinheid, zonde en dood.

De Heere heeft dus de woningen van Jakob wel lief, maar Hij wil ze allen overbrengen in Zijn stad, in Zijn hemels Sion. Daarom heeft Hij de poorten van Sion lief *boven* de woningen Jakobs, want door deze poorten moeten al de burgers van deze stad heen. Niemand kan in deze hemelstad komen dan door deze poorten en wilde een of ander zich verstouten om over de muren van deze stad te klimmen, hij zal spoedig ter aarde storten en jammerlijk zijn nek breken. Nog eens, allen, allen, die in deze stad komen moeten door deze poorten van Sion heen! Daarom heeft de Heere de poorten van Sion lief, en zal Hij zelf Zijn Woord, de verkondiging van de vrije genade waarin dit volk wordt aangezegd, wel weten te handhaven.

Zie, daar wandelt nu de Heere, de Koning, de Vriend, de hemelse Bruidegom op de gouden straten van de stad en roept, alles rondom Zich beschouwende uit: *"Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods!"* Vers 3. Het is Hem welgevallig wat in deze stad besproken wordt. De taal die daar wordt gesproken, de wijze waarop de burgers van die stad zich onderling in trouwe liefde opwekken tot lof en dank, de wijze waarop ze elkaar vertellen van des Konings grote werken en wonderen, het behaagt Hem alles.

- Daar wordt vermeld van de goedertierenheid en de genade des Heeren, van Zijn eeuwige trouw, van al de wondere wegen waarlangs Hij Zijn volk leidt, van al de wonderwerken van Zijn genade en barmhartigheid! O, die liefelijke gesprekken houden in de stad Gods niet op, dag noch nacht. Des Heeren lof weerklinkt van alle zijden ter ere van Zijn Goddelijke goedheid en ontferming.
- O, zijn dat geen heerlijke waarheden, dat God nog genade genoeg heeft voor de ergste vijand en dat Zijn hart van liefde is ontstoken ook tot de meest snode zondaar. Daar het nu eenmaal een uitgemaakte zaak is, dat de Moorman zijn zwarte huid niet wit kan wassen, moet men daar niet jubelen en juichen van vreugde daarover, dat God machtig is in één oogwenk zo'n kind en dienstknecht van de duivel om te zetten en te herscheppen tot Zijn kind en erfgenaam? Zijn dat geen heerlijke dingen?
- Is het niet heerlijk dat God in het koninklijk in staat is waterstromen te doen voortkomen uit de meest harde steenrots, en rivieren en stromen te doen losbreken in de wildernis, zodat beken van kristalhelder water vloeien door het dorre zand van de woestijn?
- Is het niet heerlijk dat de Heere de duisternis tot licht stelt, en het leven doet voortkomen uit de dood? O, dat heerlijke hoofdstuk Jesaja 35. Ja, waar de draken gelegen hebben, die met hun vergiftigd vocht alles uitgedroogd en verbrand hebben, daar zal de groei van des Heeren planting het weelderigst zijn. Ja, heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods!

Wie Mozes' wet reeds had gevloekt,

Als hellewormen had geboekt,

Wordt deze vrijstad opgedaan:

Mijn Heiland neemt de zondaars aan.

Aan de poorten van deze stad wemelt het voortdurend van allerlei volkje dat te vermelden weet van welke vreselijke kwalen het door de lankmoedigheid en genade van de Koning van deze stad is geheeld. En daarom roepen zij allen, die ook gaarne door die poorten van Sion zouden binnentreden, maar nog aarzelen, bemoedigend toe:

"Vooruit maar, vooruit maar, houd maar moed! Sta niet stil voor ge de rechterstoel bereikt hebt! Een blijde vrij spraak zal u daar ten deel vallen! Daarom: *geloof alleenlijk!*"

Terwijl nu zulke heerlijke dingen in u verkondigd worden o stad Gods, wordt u ook nog iets anders geopenbaard dat u verheugen zal. Vers 4: *Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen die Mij kennen. Ziet, de Filistijn, en de Tyriër, met de Moor, deze is aldaar geboren!*

Het is ons bij zulke woorden alsof wij de hemelse Bruidegom in gesprek horen met Zijn arme bruid en Hij haar vraagt: Kent gij Rahab, dat is *Egypte*? Dat Egypte, dat zo hoogmoedig en opgeblazen is en waant dat zij alleen de wijsheid in pacht heeft? En heeft zij het van oudsher met al haar ingebeelde wetenschap niet zover gebracht, dat zij eindelijk een koe, een gouden kalf, aanbad als haar God? Hoe diep, o dochter Sion, heeft zij u niet veracht, omdat u weigerde u naar uw eigen naam te noemen, maar tot uw handtekening had genomen: bruid van de Nazarener? Kent ge de hoogmoedige Rahab?

Kom, we willen ook haar ten bruiloft nodigen. Haar koe zal verbrand worden, haar gouden kalf zal begraven worden, zodat zij die nooit meer terug zal vinden, en haar Isis en Osiris, en hoe al meer die gewrochten en gedrochten van haar vals genaamde wetenschap mogen heten, zij zullen in haar hart niet meer opkomen.

Ja, Ik zal ze doen ontstaan en opbouwen, die wonderstad Alexandrië. Ik wil Mijn Woord in deze stad brengen en aldus zal zij al haar vermeende wijsheid ver van zich werpen en spreken: "De helft van deze heerlijkheid was mij niet aangezegd! Welk een zaligheid, welk een heerlijkheid ligt er niet opgesloten in die leer, die ik zolang veracht en verfoeid heb."

Maar kent u deze Rahab?

- "Ja, ik weet het wel dat zij vanouds Uw vijandin was en u menigmaal gekweld en met voeten getreden heeft. Maar wij willen ze tezamen overweldigen en verrassen door de macht van onze liefde!"

Hebt u wel eens van de hoer Babels gehoord? Is er ook een belofte voor haar in Mijn Woord? Spreek, o gij Mijn bruid, want gij kent en verstaat Mijn Woord!

- "Nee, zeker niet, mijn Bruidegom, zeker niet. Voor zulk een als Babel is er zeker geen belofte in Uw gehele boek! Daarin staat niets dan dat ze verbrand zal worden met het eeuwige vuur!"

"Maar Mijn bruid, Mijn enige, hebt ge Jesaja 46 dan nooit gelezen? Bel is gekromd, Nebo wordt nedergebogen. Hun afgoden zijn geworpen voor de dieren en voor de beesten. Uw opgeladen pakken zijn een last voor de vermoeide beesten! Maar luister nu eens, Mijn geliefde bruid! Heb Ik niet door Mijn knecht Jesaja laten uitspreken wat ge in het 19e hoofdstuk van zijn profetieën leest? Ja, Mijn geliefde bruid, er zullen er ook uit Babel en uit Assyrië zijn, die uw Catechismus, die de door velen besmade en belasterde leer die ge belijdt, ook zullen kennen en belijden, en dat wel zoals wij uit vers 25 weten: "Door de zegen des Heeren, want de Heere der heirscharen zal ze zegenen. Ja, door de zegen Abrahams, waardoor alle volken op de aarde gezegend zullen worden, door de zegen die op aarde zijn zal, nadat zij het bloed en het water dat uit Mijn zijde vloeide dronken. "

- Verder lezen we in datzelfde 25e vers: Want de Heere der heirscharen, Wiens genade onweerstaanbaar is, zal hen (dat is Egypte en Babel dat. in Assyrië ligt zegenen, zeggende: Gezegend zij Mijn volk de Egyptenaren en de Assyriërs, (dus niet vervloekt) het werk Mijner handen, en Israël Mijn erfdeel.

Waar Ik genade wil verlenen, - bedoelt de Heere, - daar verheerlijk Ik ook niets dan genade alleen. En daarom: vrede over het gehele Israël Gods, dat Zijn erfdeel is en geroepen wordt uit alle talen, volken en tongen. Zij zullen Mij kennen. Mij daaraan kennen, dat Ik tot hen spreek

Wees getroost, Mijn zoon! Vat moed, Mijn dochter! Uw zonden zijn u vergeven. Uw geloof heeft u behouden! Juist als de nood bij hen ten top is gestegen, toen ze meenden in de hel te moeten verzinken, als zij leerden proeven en smaken, dat hun lot voor tijd en eeuwigheid afhangt van Mijn soevereine macht, en zij vol angst tot Mij roepen: Zou er voor mij, ook voor mij nog genade en ontferming te vinden zijn? Ja, zij zullen Mij kennen, in de vergeving van al hun zonden, die zij deelachtig werden toen ze meenden voor eeuwig te moeten omkomen.

Ziet, zo lezen wij verder in Psalm 87:4. "*Ziet, de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze zijn aldaar geboren.*"

Nu komen er nog armen, bedelaars en bedelaressen. Waar de zonde meer is, daar is de genade veel meer overvloedig geworden. Doe uw ogen open, o gij treurende, gij die in een hoek zit, en spreekt: Ik ben onvruchtbaar en mijn vijandin heeft zeven zonen! O, Mijn bruid, luister aandachtig naar Mij, en Mijn lieden neigt naar Mij het oor! Zie, de ark des Verbonds was door de zonde van de zonen van Eli in het land van de Filistijnen gekomen. Die hadden een afgrijselijke afgod, Dagon, die zij aanbaden. Maar nauwelijks was de ark Gods in zijn tempel gebracht, of hij viel ter aarde en hoofd en handen werden hem afgeslagen zonder menselijke hulp of kracht.

En verneem nu wat de profeet, Zacharia zegt in het 9e hoofdstuk zijner profetie: "Ik zal de hoogmoed der Filistijnen uitroeien, en Ik zal zijn bloed uit zijn mond wegdoen." O, die bloedschulden, die bloedschulden, die kunnen het arme voortgedreven hart zo benauwen. Maar Ik wil ze uitdelgen door Mijn vergoten bloed en door Mijn Geest. En zijn verfoeiselen van tussen zijn tanden; also zal hij ook onze God overblijven. Ja, hij zal zijn - door Mijn genade - als een vorst in Juda, en Ekron als de Jebusiet.

Psalm 87:4: "*Ziet, de Filistijn en de Tyriër met de Moor, deze zijn aldaar geboren.*"

Dat er Moren zijn die tot de Heere bekeerd zijn, weten wij uit Handelingen 8. Op zijn wagen rijdt een man daarheen. Hij kwam uit het aardse Jeruzalem terug, waar hij het heil gezocht, maar niet gevonden had. Nu keert hij weer terug naar zijn heidens vaderland dat, geestelijk gesproken, een land was der schaduwen des doods en de duivel fluistert hem misschien wel in het oor: Wat zoekt ge? Ge zijt zwart. Nog zwarter dan ik en in Jeruzalem wonen niets dan blanke en reine lieden. Deze zwarte had echter een boek in de hand en in dat boek leest hij. De Heere Jezus echter, Die hem wel kende, ja, van eeuwigheid gekend had, en van al zijn angst en benauwdheid afwist, zendt Filippus naar de wagen met, de vraag: *Verstaat ge ook wat ge leest?* Ach, zo luide het antwoord, hoe zou ik toch kunnen, zo niemand mij onderricht? Voortdurend komen er allerlei zonden en verkeerdheden in mij op en maken alles duister voor mijn ogen.

Van wie zegt de profeet dit alles, wat hier geschreven staat? En Filippus deed zijn mond open en beginnende van de plaats uit Jesaja 53, die de Moorman juist las, verkondigde hem Jezus. En de Moor, de zwarte Moor, gelooft. Hij kan niet anders, hij moet geloven. Hij laat zich dopen en hij reist zijn weg met blijdschap. Maar Filippus werd gevonden te Azote, dat is Asdod, gelegen in der Filistijnen land, want de Geest

des Heeren nam hem weg van de kamerling, die nu wel Filippus miste, maar de Heere Jezus gevonden had en daarom zijn weg met blijdschap kon vervolgen.

Filippus begaf zich dus midden in het land der Filistijnen tot aan de Middellandse Zee en hij werd gevonden te Azote of Asdod, zoals de profeet liet voorzeggd had eis hij verkondigde het Evangelie in alle steden totdat, hij te Cesarea kwam.

En nu Tyrus.

Daar werden mensenoffers geplengd ter ere van de afschuwelijkste afgoden. Dat was een gruwelijk land, dat land van Tyrus. Daar werden gruwelen gepleegd waar hemel en aarde wraak over riepen. Wat? Tyrus! En indien Ik nu Mijn genade verheerlijken wil in de zodanigen, in zulke zwarte zondaren, wie zal Mij dit kunnen verhinderen? Ik zal werken, spreekt de Heere, en wie zal het keren? Weet ge hoe het waar is geworden, dat de Heere er ook in Tyrus had, die Hij liefhad, en die bijgebracht moesten worden tot Zijn hemels Koninkrijk?

De Heere liet de apostel Paulus naar Jeruzalem reizen. Daar moest hij gevangen worden genomen. Omtrent zijn reis daarheen vinden wij vermeld, dat hij te Eféze afscheid van de Gemeente wilde nemen, zo lezen we in Handelingen 20:37 en 38.

Op zijn verdere reis is hij ook in Tyrus gekomen, gelijk we in Handelingen 21 lezen: En als wij Cyprus in het gezicht kregen en dat aan de linkerhand gelaten hebbende, voeren wij naar Syrië en kwamen aan te Tyrus, want het schip zou aldaar de last ontladen.

Zeker is de apostel onderwijl in de stad gegaan, want zo lezen wij in Handelingen 21:4-6: En de discipelen gevonden hebbende, bleven zij daar zeven dagen. Zie, dit is in Tyrus geschied en zo is het woord uit Psalm 87 vervuld.

Deze allen nu, die in Egypte en Babel wonen, of in der Filistijnen land, of in Tyrus, of de Moren die uit Abessinië afstammen, of uit andere woeste landen van Afrika, zijn wel daar geboren naar het vlees, maar naar geest hebben zij een geheel andere afkomst.

En als men hen vraagt: *Waar zijt ge geboren?*

Dan antwoorden ze: In Jeruzalem, in de stad Gods. In het Jeruzalem dat van boven is, in die schone stad Gods, gebouwd op het bloed van het eeuwige Verbond, dáár ben ik geboren.

Vraagt men hen: *Wie is uw Vader?*

Dan luidt het antwoord: De God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die is onze Vader en Hij heeft ons liefgehad van alle eeuwigheid!

En waar men hen vraagt: *Hoe oud zijt ge?*

Dan antwoorden ze, al zijn ze naar het vlees zestig of zeventig jaar oud, *naar de geest* ben ik een onmondig en jonggeboren kind.

Van deze heerlijke stad Gods vinden we ook nog vermeld in Openb. 21:16: *En de stad lag vierkant, en haar lengte was zo groot als haar breedte; en hij mat de stad met de rietstok op twaalf duizend stadiën; de lengte en de breedte en de hoogte derzelve waren even gelijk.*

O, hoe terecht luidt het daarom in Psalm 87:3: Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods! Gij heerlijke stad, gebouwd op fundamenten wier bouwmeester en kunstenaar God is!

O, daar hoort men het plotseling, geheel onverwacht! Hebt ge het reeds vernomen? Deze is staande gehouden op zijn verkeerde weg; gene is ontdekt aan zichzelf; of die

kan zichzelf niet meer helpen, maar is bekeerd tot de levende God! Hoe is dat mogelijk?

Toch is het waar! Want zo groot is de macht van de genade van God, dat in Zijn stad, in het ware Jeruzalem dat vrij is, allerlei lieden vorder, geboren, mensen van geheel verschillende stand, aard en karakter. Mensen die in allerlei verkeerdheden en op allerlei dwaalwegen wandelen en in allerlei zonden verzonken waren. Wie kan al die verschillende toestanden en gevoelens beschrijven? De Heere daarboven in de hemel kent ze echter allen. Hij beproeft het hart en de nieren. De Heere laat allerlei soorten van mensen in Sion geboren worden. Hij geneest hen van al de afschuwelijke en vreselijke ziekten die hen aankleven. Ja, in de letterlijke en in de geestelijke zin draagt Hij er zorg voor dat zij leren lezen, schrijven, en rekenen. Dat zij leren hun handen en voeten goed te gebruiken; goede werken en goede arbeid voort te brengen, zodat de werken van de stad Gods overal geroemd en geprezen worden en ervan gezegd wordt: Dit zijn geen eigenwillige, schijnvrome, maar waarachtige "goede" werken.

In Babel zijn de spraken verward en is het gehele mensdom als het ware door elkaar geworpen. Maar de Geest van God ontfermt Zich op een geheel vrije wijze. En als Die de uitverkorenen Gods komt bereid maken, neemt Hij ze niet zoals ze zijn moesten, maar zoals ze in werkelijkheid zijn. Dan protesteert de duivel wel daartegen en roept luid: maar die of die is niet beter dan een Hottentot, een Groenlander, of een Patagoniër, hoe zou zulk een het leven Gods kunnen deelachtig worden?

Welaan spreekt dan de Geest, Ik wil met hen spreken in hun eigen talen. Ik wil hen Gods Woord laten verkondigen in allerlei spraak en op allerlei wijze. Dit staat nu niet uitdrukkelijk in Psalm 87, maar wij weten hoe dat zo letterlijk is geschied op het Pinksterfeest.

In Psalm 87 lezen wij dat de Heere in Zijn stad een rol heeft een geheim register, zoals er op het raadhuis van elke stad der beschaafde wereld gewoonlijk een aanwezig is en goed bewaard wordt.. Daarop schrijft de Heere Zelf al de burgers van Zijn stad op. De pen waarmee Hij deze rol geschreven heeft en schrijft, berust in geen mensenhand; geen engel kan daarmee schrijven.

Wij lezen daarvan in vers 5 en 6 van onze Psalm: *"En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen. De Heere zal hen rekenen in het opschrijven der volkeren, zeggende: Deze is aldaar geboren. Sela."*

De Heere heeft ze allen, die Hij gerechtvaardigd heeft, van eeuwigheid op deze rol geschreven. Alle kinderen, die in de ware, schone Godsstad geboren worden, staan in Zijn register opgeschreven met Zijn bloed, door de vinger van Zijn Heilige Geest. Zij staan opgeschreven op de bladzijden van Zijn Goddelijk hart en daarom schenkt Hij hen het recht om in Zijn stad te wonen en ontvangen zij het hemels burgerrecht.

Dat is het boek des levens! Welgelukzalig daarom, die als een dode in zichzelf, als een ontijdig geborene, zoals de apostel Paulus het noemt, opgeschreven staat in dit boek. Zeker, hij mag en zal ook van zichzelf schrijven: *Ik ben des Heeren.* Zoals wij dat lezen in Jesaja 44:5: *Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren; en die zal zich noemen met de naam van Jakob; en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des Heeren, en zich toenoemen met de naam van Israël.*

De inwoners van deze stad zijn zeer zeker welgelukzalige mensen. Mensen die ook van hun burgerrecht goed verzekerd zijn. En Mozes mag in deze stad de heerschappij niet voeren om de gewetens te knagen en te plagen met de stok van de drijver. O, het is zulk een arm en ellendig volkje, zich afgewassen in het badwater van Siloam! Zij

zijn genezen door de hemelse Medicijnmeester! Tegenover duivel en hel mogen zij het uitspreken: Ik ben genezen van mijn ziekte en al is het vaak ook bitter bang om het hart, toch roep ik het uit: *ik ben gezond!* Ik ben niet ziek, want het volk dat in de stad Gods woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben.

Wel heeft Mozes aan het volk menige gewichtige dienst bewezen en dat doet hij nog. Hij heeft hen opgejaagd en verdreven uit de stad des verderfs. Hij heeft hen wakker gehouden door zijn dreigingen. Hij heeft zijn plicht getrouw gedaan en zijn ambt vervuld, zoals zij volmondig getuigden, dat hij ook getrouw is geweest bij hen in zijn gehele huis. (Hebr. 3).

Tot hoe menigeen is Mozes, met de vurige wet van Gods rechterhand, niet gekomen en heeft hen luide toegeropen: "Gij komt niet binnen! Dat gaat zo niet langer met u! Niemand kan twee heren dienen. De wereld gaat voorbij en haar begeerlijkheid, maar die de wil van God doet blijft in der eeuwigheid. Zijt volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is."

O, hoe getrouw heeft Mozes hen telkens uit hun valse rust doen opschrikken; hen gedreven naar de enge poort, ja, door deze enge poort heen, totdat zij, veilig in Christus geborgen, veilig binnen de poorten van de schone stad Gods waren. Daarvoor zullen zij ook Mozes eeuwig dankbaar zijn; de wet, die God door hem gegeven heeft, eeuwig lief hebben. ja, ze zullen Mozes, dat is de wet, dankbaar blijven en wel daarvoor, dat hij hen met zijn roede zo trouw gekastijd en hen met de bliksemslagen en donderslagen van Sinaï zo lang verschrikt en verbrijzeld heeft, totdat ze daar waren waar ze zijn moesten.

Maar nu zijn ze binnen! Wat ze aan krachten bezitten, is des Heeren kracht. Wat ze aan licht hebben, is des Heeren licht. Wat zij van gerechtigheid en heerlijkheid deelachtig worden, het is alles van hun Heere, het is koninklijk erfgoed!

O, hoe arm en ellendig is dit volk van zichzelf. Niet één penning kunnen zij betalen en toch zijn ze rijker dan de rijksten der aarde. Het meel in hun vat en de olie in hun kruik raakt nooit op, want het is uit Zijn volheid. Uit de volheid van onze Heere Jezus Christus, dat zij genade voor genade ontvangen.

Waarmee houden de bewoners van deze Godsstad zich bezig? Zij loven, prijzen, roemen en verheerlijken Gods eeuwige genade en barmhartigheid. Ze spreken elkander moed in en weten elkander op te beuren en op te vrolijken, zodat men begint te juichen, ook temidden van allerlei verdrukking en tegenspoed naar Psalm 46 :3-5: "Daarom zullen wij niet vrezen, al veranderde de aarde haar plaats, en al werden de bergen verzet in het hart van de zeeën. Laat haar wateren bruisen, laat ze beroerd worden; laat de bergen daveren door derzelver verheffing! Sela. De beken der rivier zullen verblijden de stad Gods, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten."

Wat de bezigheid van de inwoners van des Heeren schone stad is, dat meldt ons het 7^e of laatste vers van onze Psalm: *"En de zangers, gelijk de speellieden, mitsgaders al mijn fonteinen, zullen binnen in u zijn."*

Wie in deze stad woont bezit werkelijk het genot en de vreugde, die de duivel slechts in schijn aanbiedt en voorspiegelt. In deze stad heerst werkelijk die overvloed en rust die de wereld tracht na te bootsen om de mensen ter helle te doen varen. Deze stad, deze schone stad Gods, heeft. de heerlijkste zangers, die het verstaan om het hart te doen juichen en opspringen van vreugde. De voortreffelijkste trommelende maagden wonen daarin, en de heerlijkste muziek klinkt voortdurend op de straten en in haar woningen. Honderdvier en veertig duizend is het getal van de zangers en dan nog een

schare die niemand tellen kan. Ze zijn allen gekocht van de aarde. en wonen in de stad Gods in vrede en vreugde, want hun zonden zijn hun vergeven en her, is geschonken een zalige hoop, een levende hoop op de heerlijkheid, en Gods ontferming en barmhartigheid wordt aan en door hen groot gemaakt.

*Het bitterst leed, de grootste smart,
Heelt Gij, o Koning van ons hart!*

De Naam van de Heere Jezus is een olie die uitgestort wordt. Een zachte, welriekende balsem voor iedere wonde! O, het kan er rondom ons en in ons zo verschrikkelijk niet uitzien, zodat men zich als het ware verslonden ziet door alle duivelen, of de Heilige Geest weet wel een Psalm ons in het hart te werpen. Dan begint men te tokkelen op de snaren van de hemelse harp en een loflied aan te heffen ter ere en ter verheerlijking van des Heeren macht, trouw en genade.

En wanneer het deze zangers dan gaat als Heman, zodat zij menen voor eeuwig te moeten zwijgen, omdat de duivel al de snaren van hun harp verscheurd heeft, nochtans zal God hen tot ruimte doen komen en op hun stervende lippen zal God nog de welbekende woorden weten te leggen: *"In Uw handen beveel ik mijn geest. Gij hebt mij verlost Heere, Gij, God der waarheid!"*

Amen.

HET PAAS-EVANGELIE!

Jezus zeide tot haar: Raak Mij niet aan, want Ik ben nog niet opgevaren tot Mijn Vader; maar ga heen tot Mijn broeders, en zeg hun: Ik vare op tot Mijn Vader en uw Vader, en tot Mijn God en uw God. Johannes 20:17

Wanneer wij aandachtig de woorden overdenken, die wij in het elfde hoofdstuk van Matthéüs vinden en wel in het 27ste vers, kunnen wij daar allerlei troost voor onze arme zielen uit scheppen. Wij lezen aldaar: *"Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon en die het de Zoon wil openbaren."*

Het "kennen" waarvan de Heere aldaar spreekt, is zulk een kennen, waardoor de Vader weet, wat de Zoon bedoelt en overlegt ter verheerlijking van Zijn hemelse Vader en waardoor de Zoon weet, wat de Vader denkt, en wil ten uitvoer leggen, ter verheerlijking van de Zoon.

De Vader weet het dus, dat de Zoon voor al degenen, die Hem van de Vader zijn gegeven, Gods wil en wet vervullen zal. Hij weet dat de Heere Jezus Christus al de Zijnen zal volmaken door de heiliging, waarmee Hij geheiligd is, dat Hij hen volkomen zal zalig maken, zoals wij lezen in Hebr. 10:14: "Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden."

Daarom heeft de Vader Zijn volkomen welbehagen in de Zoon, en roept ons van de hoge hemel toe: Hoort Hem! Daarentegen weet de Zoon ook, wat de Vader denkt en wil, namelijk, dat Hij de Vader is, en eeuwig de Vader blijven wil van degenen die door de Zoon geheiligd worden; van allen, die de Zoon door een waarachtig geloof worden ingeplant.

Op zulke Vaderlijke gedachten en overleggingen, op zulk een Vaderlijk en Goddelijk welbehagen zal wel uit zichzelf nooit één mensenkind komen, die zijn eigen schuld, zijn eigen zonden, ja, zijn gehele verloren toestand, heeft leren kennen. De Vader moet het de hulpeloze, verlegen zondaar mededelen, wat de Zoon voor hem zijn wil, hoe de Zoon jegens hem gezind is en wat Hij voor hem doen wil. En de Zoon moet het hem, die in de vierschaar meent onder Gods toorn te bezwijken, mededelen of openbaren, wie de Vader in de hemelen is, wat de Vader over hem denkt en hoe Hij jegens hem gezind is.

Geliefden, wij willen samen onderzoeken, wat de Zoon ons omtrent de raad en wil van God tot onze zaligheid openbaart. Wij lezen daaromtrent: "Niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en die het de Zoon wil openbaren"; gevende hiermede te kennen, dat onze zaligheid geheel en al afhangt van Zijn soevereine wil. Maar Hij zegt dit geenszins om ons te ontmoedigen, alsof Hij ons de waarheid niet wilde openbaren, maar Hij spreekt integendeel zo, om ons moed te geven, opdat wij zouden leren met zachtmoedigheid aan te nemen het Woord, dat Hij in ons wil planten.

Dit hemelse onderwijs zullen zeker zij het liefst ontvangen, en het gretig in zich opnemen, die, als zij de hand in eigen boezem steken, die melaats, wit als sneeuw wederom daar uittrekken en gedurig heen en weer geworpen worden door de twijfelvolle, maar toch heilbrengende vraag: *Is het heil des Heeren wel voor mij?*

Hoe zullen wij nu ooit het antwoord op deze vraag vinden? Waar het leren? Waar zal het aan ons geopenbaard worden, zo niet in de uitspraken van onze Heere Jezus Christus Zelf, zoals wij die opgetekend vinden in het Evangelie? In het Evangelie immers openbaart ons de Zoon van God de volkomen raad en wil van God tot onze

zaligheid. Als de Heere ons wil openbaren, dat de Vader in de hemelen werkelijk ook onze Vader is, dan begint Hij met ons duidelijk te maken, dat die Vader allereerst Zijn Vader is. Dit vinden we ook in onze tekstwoorden, in die heerlijke woorden, die Hij op de morgen van Zijn verrijzenis tot Maria sprak:

"Ik vaar op tot Mijn Vader, en tot uw Vader."

Wij willen naar aanleiding van deze woorden betrachten:

1. Dat des Heeren kinderen door Zijn onderwijs en door de troost, die zij daardoor ontvangen, leren verstaan de liefde tot hem, die in des Vaders hart woont;
2. Dat zij van deze eeuwige liefde des Vaders verzekerd worden, doordat de Heere Jezus Christus Zijn Vader *hun* Vader noemt.

Voor zover ik weet, vinden wij in de Evangeliën geen tekst, waarin de Heere Jezus God Zijn Vader noemt, zonder dat dit onmiddellijk verband houdt met de verlossing en de zaligheid van verloren zondaren. Zelfs die plaatsen, die het Zoonchap van de Heere, Zijn eeuwige Godheid, Zijn eenswezenheid met de Vader, dus Zijn Godegelijkheid zeer sterk op de voorgrond zetten, spreken ons toch onmiddellijk daarop van Hem als van God geopenbaard in het vlees als van Degene, Die vlees is geworden in des zondaars plaats, als van Degene, Die in het vlees verschenen is, om te zoeken en zalig te snaken wat verloren was. De eeuwige en onomstootbare waarheid, dat de Heere Jezus waarachtig God, ja God uit God is, dat Hij de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader is, kan ons op zichzelf geen troost geven, zo wij niet daarbij aannemen: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe (Joh. 3:16). Of: "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven. Hoe zal Hij ook met Hem ons niet alle dingen schenken? (Rom. 8:32).

De openbaring, dat God een eniggeboren, een eeuwige Zoon heeft, komt nooit anders voor in Gods Woord, *dan in verband met die heerlijke openbaring, dat God deze Zijn eniggeboren Zoon overgegeven heeft tot de eeuwige verlossing en zaligheid der Zijnen*. Deze openbaring staat in het nauwste verband met de openbaring der eeuwige liefde Gods tot verloren zondaren, gelijk Hij het dezulken zo vriendelijk en moedgevend toeroept: "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde! (Jer. 31:3). Daarover schrijft ook de Apostel Johannes in zijn eerste zendbrief (1 Joh. 1:2): "Want het Leven is geopenbaard en wij hebben het gezien en wij getuigen en verkondigen ulieden dat eeuwige Leven, hetwelk bij de Vader was en ons is geopenbaard."

Wanneer Johannes in zijn Evangelie van het Woord, dat is van de eeuwige Zoon Gods spreekt, zegt hij: Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid, en daar liet Hij deze woorden volgen op deze in Joh. 1:14: En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond. Hij wil zeggen: Deze heerlijkheid hebben wij gezien toen Hij in de gelijkheid van het zondige vlees, hoewel zonder zonde, bekleed met ons ellendig vlees en bloed, onder ons in- en uitging, en wij de omgang met Hem, Zijn persoonlijke tegenwoordigheid, genoten.

Het moet onze aandacht trekken, geliefden, dat waar de Heere Jezus Christus God Zijn Vader noemt. Hij Zichzelf meestal niet Gods Zoon, maar "de Zoon des mensen" noemt. Zo bijvoorbeeld in Lukas 9:26: "Want zo wie zich Mijns en Mijner woorden

zal geschaamd hebben, diens zal "de Zoon des mensen" Zich schamen, wanneer Hij komen zal in Zijn heerlijkheid, en in de heerlijkheid des Vaders, en der heilige engelen. En Matthéüs 24:27: "Want gelijk de bliksem uitgaat van het Oosten, en schijnt tot het Westen, zo zal ook de toekomst van "de Zoon des mensen" wezen. En Joh. 3:13: "En niemand is opgevaren in de hemel, dan Die uit de hemel neergekomen is, namelijk "de Zoon des mensen", Die in de hemel is." En in Markus 14:62: "En Jezus zeide: Ik ben het, En gijlieden zult "de Zoon des mensen" zien zitten ter rechterhand Gods en komen met de wolken des hemels."

Maar geliefden; al kunnen wij nu uit bovengenoemde en zoveel andere Bijbelplaatsen de Godheid en de mensheid van onze Heere Jezus Christus leerstellig ook nog zo vast bewijzen, zo zal zulk een waarheid op zichzelf ons onberoerd laten, als wij niet opgenomen zijn in de leerschool van onze Heere Jezus Christus, en als wij niet voor Gods rechterstoel komen te staan als de vrouw in overspel gegrepen (Joh. 8:4), als kinderen en erfgenamen van Adam, beladen met de schuld, vloek en schande voor God, die onze stamouders door moedwillige ongehoorzaamheid en verleiding van de Satan over zich hebben gehaald. O, als wij daar zo staan, of liever, als wij in het stof neer liggen voor Gods rechterstoel, en het luid uitroepen: "Zie! ik ben in ongerechtigheid geboren en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen; ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn, was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw." En: "Verberg Uw aangezicht van mijn zonden en delg uit al mijn ongerechtigheden (Psalm 51:7, 9 en 11).

Welk een heerlijkheid zullen wij dan niet zien in onze Heere Jezus Christus, die Gods Zoon en tegelijkertijd des mensen Zoon is en ons mededeelt dat God de Vader Zijn Vader is! Wanneer Hij Zich des mensen Zoon noemt, wil Hij ons daarmee verzekeren, dat Hij niet anders zijn wil dan wij en dat wel ons ten goede. Zo neemt Hij, die in het vlees, in ons bedorven vlees en bloed is willen komen, als Plaatsbekleder en Borg, als wonende in onze menselijke natuur, in ons vlees, Adams vloek en schuld, de erfzonde en de erfschuld van ons af en heeft die van ons op Zich willen laden, zoals ons Avondmaalsformulier zegt. Hij wil voor ons, dat is in onze plaats, zijn wat wij zijn en is het werkelijk, en nu Hij ons gelijk geworden is in alles, uitgenomen de zonde, noemt Hij Zichzelf "*de Zoon des mensen*" en als zodanig noemt Hij God Zijn Vader. Hij is "de Zoon des mensen" geworden niet voor Zijn behoefte maar voor onze behoefte, in onze plaats. Zo treedt Hij voor ons op in het gericht Gods, zo vertegenwoordigt Hij ons, wil zijn wat wij zijn en zo noemt Hij God Zijn Vader en Zichzelf Diens Zoon.

Zó heeft Hij ons, de schuldige en verdoemenswaardige, in Zich willen opnemen, toen Hij ons vlees en bloed deelachtig werd. Toch openbaart Hij Zich als Gods Zoon om onzentwille, voor ons. Hij noemt de Vader Zijn Vader om onzentwille, ons ten goede. Hij, de Heere, heeft in het vlees komende, onze natuur aangenomen en dus als onze vertegenwoordiger, dus in onze plaats, noemt Hij, de eeuwige Zoon, Zich Gods Zoon, opdat wij kinderen of zonen en dochteren Gods genoemd zouden worden. Hij noemt God Zijn Vader in onze plaats, omdat Hij ons vlees en bloed aangenomen heeft om ons zo het recht en de kracht te verwerven en mede te delen, Zijn Vader onze Vader te noemen.

Wij kunnen overal in het Evangelie lezen dat de Heere Zich doorgaans *de Zoon des mensen* noemt; also in vereniging met onze menselijke natuur, die gezondigd heeft en daarom met zonde, onwetendheid en zwakte beladen is. Het heeft God behaagd Hem tot zonde te maken voor ons, zoals geschreven staat (2 Kor. 5:21): "Want Dien, Die

geen zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden zijn gerechtigheid Gods in Hem."

Christus, de eeuwige Zoon Gods, ja God uit God van alle eeuwigheid, kon als zodanig niet zeggen: "De Vader is meerder dan Ik." Als eeuwige Zoon van God kon Hij geen gehoorzaamheid leren uit hetgeen Hij heeft geleden. Als eeuwige Zoon van God, als God uit God, kon Hij niet uitroepen: *Abba Vader! indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan*: Noch roepen: *Vader, vergeef het hun*. En: *Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn Geest*. Als de eeuwige Zoon van God, God uit God van alle eeuwigheid, behoefde Hij de Vader niet te bidden twaalf legioenen engelen Hem ten dienste uit te zenden, want die allen stonden onder Zijn macht.

Al zulke uitspraken kon Hij slechts doen en heeft Hij ook alleen gedaan als "*Zoon des mensen*", als Borg, als Middelaar en Plaatsbekleder der Zijnen, die als kinderen van Adam een prooi geworden waren van duivel en hel. Het is hun ten goede, dat Hij "des mensen Zoon" is geworden.

En hun ten goede is en blijft Hij tegelijkertijd Gods Zoon. Hun ten goede is God Zijn Vader. Allen die Hem van de Vader gegeven zijn, draagt Hij in Zich en aan Zich, voordat Zijn vlees en bloed ons vlees en bloed is geworden. Wat wij zijn, dat is Hij en Hij is, ons ten goede, ons gelijk geworden, in alle dingen, in al onze noden en ellenden, doch zonder zonde. Als Hij voor de Vader in Diens vierschaar optreedt beschouwt Hij Zichzelf als onze Plaatsbekleder, als ware Hij wat wij zijn, en alles wat wij te dragen en wat wij te betalen hebben, dat wil Hij dragen en dat wil Hij betalen in onze plaats. En als Hij Zich "de Zoon" noemt, zo neemt Hij ons geheel en al voor Zijn rekening, zodat wij zonen en dochteren genoemd worden om Zijntewil.

En als Hij God *Zijn Vader* noemt, zo doet Hij zulks als onze Borg en Plaatsbekleder en noemt als zodanig God niet alleen Zijn Vader, maar ook *onze* Vader. De gedachten van de vrede, die God over Zijn Zoon koestert, strekt Hij ook over ons uit, als wij in waarheid in Christus zijn ingeplant en de heerlijkheid, waarmee Hij Zijn Zoon verheerlijken wil, geldt ook ons. En waar deze Zijn Eniggeboren Zoon verheerlijkt wordt, zo verheerlijkt Hij ook ons, die Zijn jongeren zijn in Hem. Dat is de openbaring van de Heere Jezus Christus, waar Hij spreekt: *Mijn Vader!*

Ofschoon de Heere Jezus Christus Gods eeuwige Zoon is, kon Hij alleen zo spreken en bidden, als Middelaar, Borg en Plaatsbekleder van een verloren mensheid, dat wil zeggen voor al de Zijnen, die van nature niets anders zijn dan een prooi van hel en verdoemenis. Hun ten nutte is Hij in het vlees verschenen, is Hij des mensen Zoon geworden. Hun ten nutte is Hij Gods Zoon tot in alle eeuwigheid. Hun ten nutte is de hemelse Vader Zijn Vader. Hij heeft allen die Hem van de Vader zijn gegeven, in Zich opgenomen. Hij is hun Hoofd en zij zijn Zijn leden. Hij draagt hen allen in Zijn hart. Hun vlees en bloed is Zijn vlees en bloed. Wat wij zijn is Hij en meer wil Hij niet wezen. Voor het aangezicht Zijns Vaders beschouwt Hij Zich niet anders dan één met ons en wat wij te betalen en te lijden hebben, dat wil Hij in onze plaats betalen en lijden.

Daarom noemt Hij Zich "de Zoon des mensen" en neemt ons zó voor Zijn rekening, dat wij om Zijntewille en in Hem *zonen en dochteren van de Allerhoogste* genoemd worden. Met ons verenigd, noemt Hij God Zijn Vader. Hij noemt Hem zo in onze plaats en spreekt het daarmee hardop uit, dat Zijn Vader ook onze Vader is.

De gedachten die de Vader over Zijn Zoon denkt, denkt en koestert Hij ook voor ons. Wat de Vader voor Christus deed, namelijk Zijn gebeden en smekingen verhoren, dat wil Hij ook voor ons doen. Ja, Hij beschouwt hen, die Hij aan Christus voor alle eeuwigheid heeft gegeven, om Christus wil en op grond van Diens gerechtigheid, als één met Hem. Zo openbaart de Heere Christus ons de Vader, als Hij spreekt: "Mijn Vader - uw Vader."

Geliefden, versta me echter wel. Ik bedoel geenszins dat de Heere eerst Gods Zoon zou geworden zijn toen Hij onze menselijke natuur aannam of daardoor dat Hij in onze plaats trad. Nee, van alle eeuwigheid is Hij "des Vaders eeuwige Zoon." Maar door Zijn menswording, doordat Hij ons ellendig vlees en bloed aannam, heeft de eeuwige Zoon van God ons Diens liefde geopenbaard. Daardoor leren wij van de eeuwige Zoon, welk een Vader God is voor ons allen, die Hij aan de Zoon van alle eeuwigheid heeft gegeven. Want het was de Vader, die de Zoon op aarde zond. Die Hem met ons vlees en bloed bekleedde. Die op Hem al de zonde en schuld van Adam, die ook de onze is, wilde leggen. Het was de Vader, Die, zoals wij uit 2 Kor. 5 weten, Hem tot zonde voor ons gemaakt heeft. Hij was het Die de eeuwige Zoon de vloek deed dragen die op ons lag. God de Vader was het volgens Jesaja 53:6 die onzer aller ongerechtigheid op Hem deed aanlopen. Ook in Ps. 8:5 wordt de Heere Christus "de Mens" dat is des mensen Zoon genoemd. In 1 Tim. 2:5 lezen wij: Want er is één God, er is ook één Middelaar Gods en der mensen "de mens" Christus Jezus.

Deze "Mens" bij uitnemendheid, die alle mensen die Hem toebehoren, omdat de Vader Hem die heeft gegeven, in Zich heeft opgenomen, noemt Zichzelf "des mensen Zoon" met het oog daarop dat Hij, als Zijn eigendom, de treurige erfenis van Adams schuld, zonde, vloek en verdoemenis aanvaard heeft en daardoor Adam en al de overige uitverkorenen daarvan bevrijdt. En als Hij nu zo daar staat als onze Plaatsbekleder noemt Hij God Zijn Vader. Hoewel Hij de eeuwige Zoon is, treedt Hij niet op, en handelt en spreekt Hij niet als zodanig, wat volkomen in Zijn macht was, maar Hij treedt op, spreekt en handelt als "des mensen Zoon", als een zwak, ellendig mens in onze plaats. Als een mens, verzocht in alle dingen, gelijk als wij, doch zonder zonde.

Zo openbaart de Heere Christus ons welk een Vader Zijn Vader is voor al de Zijnen, die Hij aangezien heeft en aanziet in het aangezicht van de Zoon Zijner liefde. De Vader heeft Zich door de Zoon met de VADERNAAM laten aanroepen, ofschoon die Zoon beladen was met onze vloek, met onze dood. Hij verhoort de Zoon, Hij heeft Hem lief, Hij toont Hem alles. Joh. 5:20. Hij doet vele werken voor Hem. Hij eert en verheerlijkt de Zoon, omdat Deze de gehele Gemeente van uitverkoren zondaren in Zich heeft opgenomen en hun Plaatsbekleder is. Hij helpt Zijn Zoon door alles heen en in Hem de gehele Gemeente, haar in Hem voor Zich stellende zonder vlek of rimpel. Als de Zoon Hem met de VADERNAAM aanroept, beschouwt de Vader dit, als hoorde Hij in Hem de stem der gehele Gemeente. En wij weten uit *antwoord 60* van onze *Heidelbergse Catechismus*, dat *allen, die de Heere Jezus Christus door een waar geloof zijn ingeplant, de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus wordt geschonken en toegerekend, evenals hadden zij nooit zonde gedaan, ja, als hadden zij zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor hen volbracht heeft, voor zover zij deze weldaad met een gelovig hart aannemen.*

Want wat God de Vader voor de Zoon is, dat wil Hij als Vader ook zijn voor al Zijn gelovigen. De gedachten van vrede, liefde en verheerlijking, die Hij omtrent de Zoon

heeft, koestert Hij ook omtrent allen die de Zoon toebehoren. Wat Hij als Vader wil en denkt omtrent Zijn Zoon, dat wil en denkt Hij ook over de gehele Gemeente der uitverkorenen. En deze Zijn liefde, die van alle eeuwigheid is, zal ook dezelfde blijven tot in alle eeuwigheid.

2.

Geliefden, we hebben nu gezien, hoe des Heeren discipelen of jongeren, de liefde des Vaders daaraan gekend hebben, dat Christus de Vader 'Zijn Vader' noemde.

Laat ons nu beschouwen, *hoe zij des Vaders liefde daaraan leerden kennen, dat Christus Zijn Vader ook hún Vader noemt.*

O, hoe heerlijk en liefelijk gaat het toe in de leerschool van de Heere Jezus Christus ! Een arm en ellendig, door de zonde bedorven bedelvolk, een volk dat door de duivel uit elkaar gedreven en geplunderd is, een volk dat ook in eigen ogen gruwelijker is dan enig ander volk. Een volk, dat hier uitgeworpen, daar vertrapt en vertreden is. Zulk een volk noemt Hij, de Koning van hemel en aarde, "Zijn broederen!" Zo is dan Zijn Vader hun Vader en zijn zij volgens Romeinen 8:17 erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus. Met Hem bezitten zij dus alles wat Hij bezit. O, welke heerlijke dingen vernemen des Heeren jongeren, als zij in Zijn leerschool Zijn goddelijk onderwijs genieten. "Mijn broederen", zo noemt Hij hen, als de Heilige Geest hen voor de deur van Zijn school gebracht heeft en zij daar bevende en sidderende staan. En dat "Mijn broederen" klinkt hen altijd weer tegen bij elke nieuwe schooltijd!

Hij zegt niet: "Gij goddelozen, gij verdoemden, gij onheiligen, gij gruwelijken en ondankbaren"! "Mijn broederen" roept Hij tot de melaatsen, tot ellendigen, tot dwazen, tot hardhorenden, tot doven en blinden, tot met lompen bedekten, tot kreupelen en verdorden. Hij, de Koning, schaamt Zich niet dezulken Zijn broederen te noemen. Hij stelt er zelfs Zijn eer in hen zo te noemen. ja, Hij wil het hen zelf laten geloven dat Hij hen als Zijn broederen in de leerschool welkom heet. En als hun hart dit ook maar enigszins voor waar begint te houden, dan is Zijn hart vervuld met Goddelijke vreugde. Als nu onze Koning Christus zo spreekt tot in zichzelf verloren zondaren, moet Hij dit doen op grond van recht en gerechtigheid, zowel als op grond van genade en waarheid.

In des Heeren volk, in de leerjongens en scholieren des Heeren, is deze rechtsgrond gewis niet voorhanden. En als de Heere hen Zijn broederen noemt, kan zulks ook niet voortkomen uit een gevoel van ontferming dat niet berust op recht en waarheid. Nee, de grond van dit recht ligt in de Vader en in de Zoon.

Van de Vader zoals wij lezen in Hebr. 2:11: "Want, en Hij die heiligt, en zij die geheilgd worden, zijn allen uit Een." Dat is uit God de Vader, Die de in Zichzelf onheiligen heeft liefgehad met een eeuwige liefde. Daarom volgt er onmiddellijk op, dat Hij (dat is de Heere Jezus Christus Zich niet schaamt hen broeders te noemen. De Vader in de hemel wilde vele kinderen hebben. Wij lezen immers van een schare die niemand tellen kan. En zoals wij in Hebr. 2:10 lezen, *wil Hij ook deze vele kinderen tot de heerlijkheid leiden.*

Gelijk de Zoon van eeuwigheid het Voorwerp Zijner liefde was, zo zijn ook zij uit deze liefde des Vaders voortgekomen. Op deze liefde van de Vader ziet de Zoon als op die rechtsgrond, waarop Hij die vele kinderen Zijn broederen noemt. In de Zoon ligt hiertoe die rechtsgrond, dat zij, die Hij Zijn broederen noemt, Hem van de Vader zijn gegeven en Hij om hunnentwil hun vlees en bloed heeft aangenomen. Dit leren wij uit Hebr. 2:14 waar geschreven staat: *Overmits dan de kinderen des vleses en des*

bloeds deelachtig zijn, zo is Hij desgelijks derzelver deelachtig geworden, opdat Hij door de dood teniet doen zou degene, die het geweld des doods had, dat is de duivel.

De armoede, de vloek, de schuld en de zonden der broederen heeft Hij op Zich willen nemen en voor eeuwig uitgedelgd in Zijn dood. De onschuld, de rijkdom, de zegen, de gerechtigheid, die Hij voor hen heeft verworven en die Zijn eigendom is, schenkt Hij Zijn broederen. Al het hunne is het Zijne en al het Zijne is het hunne. Hij ziet hen niet aan en Hij brengt hen niet in rekening wat zijn leerjongens in zichzelf zijn, maar Hij ziet op de eeuwige liefde van de Vader, die wil dat Zijn Zoon deze vele kinderen tot Hem brengen zal, sprekend: "Zie daar ik en de kinderen die Gij Mij gegeven hebt." (Hebr. 2:13).

Zo staat onze Koning Jezus Christus als het ware op een hoogte en aanschouwt vandaar uit de gehele schare zijner jongeren, die bij Hem school gaan. Hij ziet op des Vaders hand, Die hen tot Zich getrokken heeft en in Zijn leerschool heeft gebracht. Met het oog op de liefde des Vaders en daarop, dat de Vader Hem in de wereld had gezonden om deze liefde aan degenen te openbaren die zij geldt, doet Hij Zijn mond open en beter wetende dan zij zelf, hoe diep gezonken en verdoemenswaardig ze zijn, zegt Hij tot hen: *"Als gij bidden wilt, bidt aldus: Onze Vader, Die in de hemelen zijt."*

Was het niet genoeg geweest, hen te leren bidden: *Heere Jezus, Uw Koninkrijk kome!* Niet genoeg geweest hen te zeggen: Ik heb ulieden lief, en al wat gij in het gebed begeert, dat zult gij ook ontvangen? Had Hij niet de macht en het recht te spreken van Zijn Koninkrijk, van Zijn Koninklijke wil?

Zeker lag dit in Zijn macht, maar dat was voor Hem niet genoeg! Dieper en hoger wilde Hij met Zijn leerlingen gaan. Hij wil hun openbaren hoe vast de grond van hun zaligheid ligt en Hij wil hen geleiden tot de Bornput, waaruit het water des levens voor hen opborrelt.

Hij, de Koning, spreekt als Borg en Middelaar, als Plaatsbekleder van Zijn broeders. En waar Hij als zodanig hen vertegenwoordigt, wil Hij niets bij hen vooruit hebben. Zij moeten verzekerd worden van hun zaligheid. Zij moeten een blik leren werpen in het liefhebbend hart van de Vader om Wiens wil alle dingen zijn, en door Wien alle dingen zijn. Zo openbaart Hij ons Zijn Vader. Zo belijdt Hij de Naam des Vaders in de grote Gemeente. Zo verkondigt Hij de gerechtigheid van de Vader, Zijn waarheid, goedheid, trouw, macht, liefde, genade en barmhartigheid.

Looft de Heere, spreekt Hij. *Looft de Vader, voor Wiens toorn gij vreest en siddert!* Ja, Hij die in Psalm 22 zegt: "Verlos Mij uit des leeuwen muil, en verhoor Mij van de hoornen der eenhoornen. Zo zal Ik Uw Naam Mijn broederen vertellen; in het midden der Gemeente zal Ik U prijzen; laat er onmiddellijk op volgen: Gij, die de Heere vreest, prijst Hem. Al gij zaad van Jakob, vereert Hem; en ontziet u voor Hem al gij zaad van Israël! Want Hij heeft niet veracht noch verfoeid de verdrukking van de verdrukten, noch Zijn aangezicht voor Hem verborgen, maar Hij heeft gehoord, als die tot Hem riep."

"Eén is uw Vader, " zo horen wij de Heere Jezus spreken in Matthéüs 23:9b en in Johannes 16: 27: *De Vader Zelf heeft u lief.*

Op een andere plaats spreekt Hij weer van "het gebod des Vaders" en verzekert ons, dat Hij het weet, dat dit gebod het eeuwige leven is. Zo is het dan een rijksgebod in het Koninkrijk der hemelen, ontsproten uit Gods Vaderhart, dat zondaren die de eeuwige dood verdiend hebben, het eeuwige leven krijgen. Het is Zijn Vaderlijk gebod, dat wij de Zoon in geloof aannemen, daar in Hem het eeuwige leven is, en van Hem op ons neerdaalt. Dit eeuwige leven was bij de Vader, maar Hij wil het niet voor

Zich alleen behouden, maar gaf bevel het degenen mede te delen, die midden in de dood lagen.

Daarom spreekt onze Koning Christus van de wil van Zijn Vader en verzekert Hij het Zijn kleine kudde, dat het de wil van de hemelse Vader is, dat uit haar niemand verloren gaat en niemand een der Zijnen, die Hem door de Vader gegeven zijn, uit Zijn hand zal kunnen rukken. Hij deelt Zijn jongeren tot hun vertroosting en bemoediging mede, dat zij verzekerd kunnen zijn op grond van de wil van de vader, van hun volharding op de weg des levens, evenals van hun eeuwige zaligheid.

Gij zijt Mij van de Vader gegeven. Dit zegt de Heere Jezus tot degenen die heilsverlegen, hongerend en dorstend tot de Heere komen.

"Gij zijt Mij van de Vader gegeven. Gij zijt door Hem getrokken, want anders zoudt gij tot Mij niet komen en omdat de Vader u aan Mij heeft gegeven en u tot Mij heeft getrokken, neem Ik u als de Mijnen aan voor eeuwig. Maak u op tot de Vader, o gij Mijn broederen! Spoedt u tot Hem en doet dat in Mijn Naam. Zeg Hem, dat Ik u verzekerd heb, dat gij alles zult ontvangen wat gij bidt in Mijn Naam. Het is de Vader, die het zitten aan Mijn rechterhand en aan Mijn linkerhand bereid heeft voor wie Hij wil, zo zegt Hij op een andere plaats."

En weer verder: "Zijt niet bekommerd over hetgeen gij antwoorden moet, want het is de Geest des Vaders, die door u spreken zal." En elders: "Zijt niet bekommerd om hetgeen gij eten of drinken zult, of waarmede gij u zult bekleden, want uw Hemelse Vader weet wat gij van node hebt, voordat gij er Hem om bidt." En: "Vreest niet, gij klein kuddeke, want het is des Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven." En: "Niemand zal hen rukken uit de hand Mijns Vaders."

Dit is de manier, waarop de Zoon het aan Zijn broederen openbaart, wat de Vader voor hen wil zijn, wat Hij over hen denkt, en wat Hij bereid is voor hen te doen. Daarom noemt de Heere Jezus Zich voortdurend *Gods Zoon*, niet omdat Hij Gods eeuwige Zoon is en bestaat van alle eeuwigheid, maar Hij spreekt zo als "des mensen Zoon", als de mens in onze plaats. Hij verzekert ons, dat Hij als zodanig God tot Zijn Vader heeft, opdat wij, de Zoon aanschouwende, in Hem zouden geloven en alzo het eeuwige leven hebben in Zijn Naam. En het aan Hem zouden zien, dat God Zijn Vader is. Zo zullen wij leren, dat Hij om onzentwil, tot ons nut, God *Zijn Vader* noemt. En dat Hij Gods Zoon is tot ons nut, opdat wij *zonen en dochteren van de Allerhoogste* zouden zijn.

Zulk een openbaring dient dus allereerst daartoe om allen, die radeloos en reddeloos zijn in zichzelf, te troosten met de zekerheid van hun eeuwige zaligheid, die aan de grote liefde van de Vader haar oorsprong te danken heeft.

Wie nu heilsverlegen en bekommerd daar staat en graag zou weten, hoe de Heere over hem denkt, en hoe Zijn wil is, die hore de stem van de Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, Die gezeten is aan de rechterhand Gods. Hij laat ons door Zijn zoet en zalig evangelie verzekeren, dat God geen andere dan Vaderlijke gevoelens voor hem heeft en louter Vaderlijke gedachten van vrede en ontferming koestert voor allen die in de Heere Jezus Christus geloven.

De Heilige Geest roept ons van elke bladzijde van Gods woord toe, dat de Vader degenen die tot Jezus komen, lief heeft met een eeuwige liefde. Dat Hij het is die hen tot de Heere Jezus getrokken heeft en dat zij anders nooit en te nimmer tot de Heere Jezus zouden gekomen zijn.

Waarop moeten wij dus het oog vestigen, als wij heilsverlegen vragen: *"Is het heil des Heeren wel voor mij?"* O, laat ons dan niet op onszelf en al onze ellende zien, want dat doet de Heere ook niet. Hij ziet niet op ons, om in ons iets te zoeken wat Hij beter weet dan wij, dat nooit en te nimmer in ons te vinden zal zijn. Hij wil dat wij op Hem, op de Heere Jezus Christus zien, als op de van God Zelf gegeven Borg en Middelaar. Hij wil dat wij luisteren naar hetgeen Hij gezegd en betuigd heeft en nog betuigt.

O, hoe vaak voelen wij ons niet als arme wezen in een vijandige wereld. Maar laat ons daarom toch geen voet geven aan de droevige gedachte, alsof de Vader in de hemel andere gedachten omtrent ons heeft dan Zijn Zoon Jezus Christus het betuigd heeft.

Laat ons niet twijfelen aan de trouw en liefde van de Heere voor ons, arme verloren mensenkinderen. Ook waar onze voet verward geraakt in het net van de vijand en wij niet meer voelen dan dat ons hart versteend is en wij van al het liefelijke en vertroostende van het evangelie voor het ogenblik niets proeven of smaken, maar naar onze gewaarwording eenzaam en verlaten onze weg moeten gaan.

Laat ons vasthouden aan de woorden en beloften van onze getrouwe Heere en Zaligmaker! Geen duivel, zonde noch dood kan het woord dat Hij gesproken heeft uitwissen en teniet doen: *Mijn Vader - uw Vader!*

Amen.

Meditatie

OVER DE INWONING EN DE TROOST VAN DE HEILIGE GEEST

De Heilige Geest, die sedert méér dan 18 eeuwen de Gemeente van Christus van alle plaatsen hoeft getroost, kere ook heden bij ons in en moge bij ons ingekeerd zijn, opdat wij er ondervinding van hebben, welk een verheven Trooster en Helper wij in Hem bezitten. Laten wij heden over deze ondervinding in alle eenvoud wat met elkander spreken. Wij kunnen weliswaar een oceaan niet leegscheppen; *daarom mogen enkele druppels voldoende zijn.*

De Geest Gods bedient Zich van de door God verordende middelen. Hij verbindt Zich met het Woord Gods en keert daarmee in onze harten in. Hij opent met het Woord het hart, komt zó binnen en is een **Licht** in het hart. En zowel het kind als de volwassene beginnen te geloven aangaande God: dat Hij goed, dat Hij vriendelijk is, en aangaande den Heere Jezus: dat Hij een goede Herder is en Zijn leven stelt voor Zijn schapen. Deze God nu en deze Jezus dient zowel het kind als de volwassene te bezitten.

Dan gebeurt het wel, dat de Heilige Geest iemand het zo-even ontstoken licht weer uitdooft. Het wordt donker - *en dan heeft Hij intussen met vlammend schrift de Wet Gods op de wanden van het hart geschreven.* In het licht van dit vlammend schrift moet nu zowel het kind als de volwassene zijn innerlijke verdorvenheid, die onmetelijk diep is, leren kennen. Dan wordt men zijn eigen duisternis gewaar. Het hart is een donkere plaats, men voelt zich zonder God en zonder leven, de zonde heeft ons in haar macht, wij gevoelen ons in de hand van den duivel, in de strikken der wereld, in de ketenen van eigen begeerte - geen enkele lichtstraal van genade, van vergeving van zonden, is voorhanden.

De Heilige Geest gaat intussen met Zijn bestraffing in het hart en geweten voort, waarbij Hij Zich bedient van het geschreven Woord, totdat Hij ons iets te zien geeft van Gods genade, van de liefde en goedgunstigheid van Jezus om Zich over zulk een zondaar te ontfermen.

Nu ontsteekt de Geest in ons verlangen naar deze genade, verlangen naar de Heere Jezus. Zo breekt in het hart de dag aan. En op deze wijze brengt Hij nu de mens God en de Heere Jezus nader, maar als een goddeloze, zó brengt Hij hem in het gericht, - en houdt den mens de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus voor. Dan gaat de morgenster op in het hart - de Geest maakt, dat de mens toegrijpt, en de Geest spreekt in het hart: "Mijn genade zal nimmer van u wijken", kortom, Hij onderwijst ons en onze kinderen, dat onze ganse zaligheid staat in de enige offerande van Christus, voor ons aan het kruis geschied.

De Heilige Geest is verder ook een **Vuur** in het hart. Zoals het vuur zijn schijnsel en de vlam haar licht geeft, zo is de Heilige Geest, als Hij ons onderwijst: Hij verlicht het gemoed, en *zoals het vuur verwarmt*, zo maakt de Geest, als Hij ons onderwijst, ook warme harten. Want als Hij ons bij het horen van het Woord het hart ontsluit, dan bewerkt de Geest, dat de mens afziet van zijn zonde en van zijn verdorvenheid, steeds weer ziet op de genade, die daarboven troont, en tot Christus komt als tot de enige Man, die voor ons aan de gerechtigheid Gods heeft genoeggedaan en aan de Wet haar eis gegeven, die ook alleen met zonde en duivel de strijd kan aanbinden. O, als de Geest ons leert, ons te houden aan Christus als het Begin, Middelpunt en Einde van heel de weg des heils, hoe weldadig doet het de mens altijd weer aan! Hoe gevoelden

dat die twee discipelen, die naar Emmaüs gingen, toen de Heere Jezus hun de Schriften uitlegde, die van Hem getuigden! *Brandde niet*, zo zeiden zij tot elkander, *ons hart in ons, toen Hij met ons sprak op de weg en toen Hij ons de Schrift opende?* Hoe kostelijk is Zijn onderwijs! Hoe weet Hij opeens de schellen van de ogen te doen vallen! Hoe verrast Hij dikwijls met slechts een enkele spreuk, of met een woordje, zoals b.v. het woordje: *genade*, of *vrede zij u*, of het woordje: *nochtans* (Psalm 46:5), zodat men het wel ondervindt, dat Hij een Geest der genade, een Geest des geloofs, een Geest des vredes en van het kinschap is!

En hoe onvermoeid is Hij, als ons geweten ons aanklaagt, ons hart bevreesd en bezorgd is, als wij voortdurend verlegen staan en geen raad weten: zodat wij, die zo-even nog weenden, en meenden, dat alles verloren was, weldra van heilige vreugde beven en jubelen!

Ook weet Hij in de harten zó gericht te houden, dat men voortdurend zichzelf moet aanklagen en veroordelen, daarentegen God alleen van harte de ere geeft en Zijn vrije ontferming prijst. Dan ontsteekt Hij echter tegelijk ook een vuur in het binnenste, dat alles verteert, wat op het altaar van Christus geworpen wordt.

Als wij nu in de aanvechting onze zonden benevens ons ongeloof, onze kleinmoedigheid en versaagdheid op het altaar van Christus werpen, dan gaat dat alles in dat vuur op, en wij bevinden ons met den opgestane en verheerlijkten Jezus alléén, al het andere is verbrand. Onze zonden zijn daarbij gelijk aan het vele water op het altaar van Christus, zodat het offer onmogelijk voor ons kan branden, totdat het vuur er van boven inslaat: *dan is alles verteerd* (1 Kon. 18:32 v.).

Zo leert de Geest ook de blinden lezen, zodat zij vol vreugde uitroepen: dat staat voor mij geschreven. De armste laat Hij zien, hoe zij nochtans rijk zijn, en zegt: *dat is alles voor u*. De doven opent Hij de oren en spreekt tot hen: *Zing, de Heere is mijn Heil, ik vrees niet*. Zo leert Hij ook de zwakken, te geloven, dat zij nochtans machtig zijn. Thomas moet geloven, of hij wil of niet, en de lamme gaat een weg van veertig dagen en nachten in de kracht des Geestes, en wie maar klaagt over zijn geestelijke dood en over zijn onbekwaamheid, dien maakt Hij levend. Evenzo maakt Hij blijmoedige belijders, zodat melaatsen belijden, dat en hoe zij nochtans rein zijn - en die belijdenis wordt in de hitte der aanvechting steeds vuriger, die luidt: Ik geloof, dat God, om het genoegdoen van Jezus Christus wil, al mijn zonden, ook mijn zondige aard, waarmee ik al mijn leven lang te strijden heb, nimmermeer wil gedenken, maar mij uit genade de gerechtigheid van Christus schenken, opdat ik nimmermeer in het gericht Gods kome.

Zoals nu de Geest de harten verwarmt, zo maakt Hij ook *vurige bidders*. Als de Geest het hart vervult, doet Hij de verzuchtingen ten hemel opstijgen, gelijk het brandend vuur zijn vlammen. Dat maakt de moedeloze sterker dan God, de diepbedroefde machtiger dan de Heere Jezus, zodat God wel moet zegenen, de Heere Jezus wel moet helpen (Matth. 15:27, 28) en zelfs een Bileam zal moeten zegenen en alle tegenspoed moeten medewerken ten goede. Dan regent het brood uit de hemel en het water komt door de Geest uit de harde steenrots tevoorschijn; bergen storten vóór ons neer in de zee, afgronden worden opgevuld, rivieren worden in haar loop gestuit, zeeën in droog land veranderd, en waar het droog was, daar stroomt het water. Zon en maan staan stil - met een uitgedroogd ezelskinnebakken worden duizenden verslagen, van de gewisse dood krijgt men de zijnen terug en een wolf wordt in een lam herschapen.

Vernemen wij verder, *welk een liefelijke Gast Hij is voor de ziel, hoe goed Hij kan troosten.*

Hij vertroost ons met Christus en met alle beloften Gods, die zoveel als er zijn, alle ja en amen zijn in Christus Jezus, Gode tot lof volgens onze prediking, gelijk dan ook de Heere Jezus heeft gezegd: "Hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen, want al wat de Vader heeft is het Mijne" (Joh. 16:14, 15). Geen schepsel kan immers een mens zó vervullen en vertroosten, dat hij waarachtige en blijvende troost heeft. Dat kan alleen de Heilige Geest en dan is Hij als een verkoelende wind in de hitte der ellende. Want heeft niet elke dag zijn eigen kwaad en ieder navolger van Christus zijn bijzonder kruis? Daarmee sleept hij zich zwaarbeladen voort. Maar hoe vaak komt er dan veel van hetgeen gij in de Schrift gelezen, als kind geleerd, in de prediking gehoord hebt, door de verborgen Goddelijke kracht des Geestes in uw hart: "Zijn brood wordt hem gegeven, zijn water is hem verzekerd." "Deze krankheid is niet tot de dood." "Hij geeft den moeden kracht." "Ik zal u niet verlaten, Ik zal u niet begeven." "De rechtvaardige moet veel lijden, maar de Heere helpt hem uit dat alles." "Wanneer de rechtvaardigen roepen, zo helpt hen de Heere, en redt hen uit al hun nood." "Mijn vader en mijn moeder verlaten mij, maar de Heere neemt mij aan." "Hij is een Vader der wezen en een Rechter der weduwen." "Israël heeft nochtans God tot een troost." "Nochtans blijf ik steeds bij U." "Gij leidt mij naar Uw raad." "Wanneer ik slechts U heb." "Wat bedroeft gij u, mijn ziel, en zijt zo onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog danken, dat Hij de hulp mijns aangezichts en mijn God is." "En nu spreekt de Heere die u geschapen heeft, o Jakob, en u gemaakt heeft, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt de Mijne. Als gij door het water gaat, zo zal Ik bij u zijn, dat de stromen u niet zullen overstelpen, en als gij in het vuur gaat, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet verteren."

Dat is het hemelse, verborgen spreken van de Heilige Geest in het hart, de liefelijke wind, die een mens zó vertroost, dat hij achteraf belijdt: *Was Uw Woord niet mijn troost geweest, had de Heilige Geest mij in mijn zwakheid niet sterk gemaakt, dan zou ik in deze ellende en nood zijn omgekomen.*

Met dit hemelse, verborgen spreken in het hart is de Heilige Geest ook de Helper, Trooster en Verkwikker van alle aangevochten kinderen Gods. In de hitte der aanvechting spreekt Hij in het hart van hen, in wie Hij woont, om hen te vertroosten: "Ik zal u beproeven in de smeltkroes der ellende", of: "Aanvechting leert acht geven op het Woord." Hij is als het vuur van een goudsmid en als de zeep van de voller. Hij zal zitten en smelten en het zilver reinigen; Hij zal de kinderen van Levi reinigen en louteren als goud en zilver. Dan zullen zij den Heere spijsoffer toebrengen in gerechtigheid. Maar ulieden, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en heil zal onder haar vleugelen zijn, en gij zult uit- en ingaan en huppelen als de mestkalveren (Mal. 3 :4). O, hoe bewijst de Heilige Geest Zich als Trooster, als de zonden een mens tiranniseren en de wet der zonde, die in zijn leden is, hem gevangen neemt, en nu het hart uitgedroogd is als een scherf! Dan komt de koele wind en waait, suist, bruist ook door het behoeftig, onmachtig hart, dat bijna versmacht is, met allerlei liefelijke, vriendelijke woorden. Juist als satan wil, dat de mens vanwege zijn verdorvenheid en zijn boze aard zou versagen, spreekt Hij in het hart: word niet moedeloos; houd in gedachtenis Jezus Christus, die van de doden is opgestaan. Zo waar als God Góð is, heeft Hij geen behagen in de dood van de zondaar, maar Hij wil, dat hij zich bekere, zich tot God wende en leve.

"Voorwaar, Hij droeg onze krankheid, en torste onze smarten. Wij dwaalden allen als schapen, elk keerde zich naar zijn eigen weg, maar de Heere wierp de zonde van ons allen op Hem." "Juich, gij onvruchtbare, gij, die niet hebt gebaard, verblijd u met roem en juich, gij, die niet zwanger zijt, want de eenzame heeft meer kinderen dan die een man heeft, spreekt de Heere." "Stoot de dienstmaagd uit met haar zoon, want de zoon der dienstmaagd zal niet erven met den zoon der vrije." "Dood, Ik zal u een gif zijn, hel, Ik zal u een pestilentie zijn."

Zo werkt de Geest door Zijn spreken in het hart van de schuchtere mens, waarbij Hij in herinnering brengt al wat de Heere gezegd heeft. Dit geschiedt in het bijzonder in de laatste uren van ons leven hierbeneden, in de angst voor de dood. Dan komt Hij en brengt de stervende een olijftak uit Gods Paradijs: "Onze dood is slechts een afsterving der zonden en een ingang in het eeuwige leven." "Als de wind over de bloem gaat, is zij er niet meer. Maar de genade des Heeren duurt van eeuwigheid tot eeuwigheid over degenen die Hem vrezen." "Wij weten, dat Christus, uit de doden opgewekt, niet meer sterft." "Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons naar Zijn grote barmhartigheid wedergeboren heeft tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden, tot een onvergankelijke en onbevleete en onverwelkelijke erfenis, die weggelegd is in de hemel voor u, die uit Gods macht door het geloof bewaard wordt tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd, waarin gij u zult verblijden, gij die nu een kleine tijd, indien het nodig is, treurig zijt door menigerlei aanvechtingen." "Zijn wij dan kinderen, zo zijn wij ook erfgenamen, namelijk erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus, zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook mede tot de heerlijkheid verheven worden." "Zo wij met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, toen wij nog vijanden waren, hoeveel te meer zullen wij zalig worden door Zijn leven, daar wij nu verzoend zijn." "Werp uw vertrouwen niet weg, hetwelk een grote beloning heeft." "Maar lijdzaamheid is u nodig, opdat gij de wil Gods doet en de belofte verkrijgt." "De rechtvaardige uit geloof zal leven." "Wie in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven." "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude." "Het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin." "Ik heb lust om ontbonden te worden en bij Christus te zijn, hetwelk ook veel beter is." "Doordat Christus is opgestaan, zo is uw geloof niet ijdel, zo zijt gij niet meer in uw zonden." "Dit vergankelijke moet de onvergankelijkheid aantrekken, en dit sterfelijke moet de onsterfelijke aantrekken." "Gelijk wij het beeld van den aardse gedragen hebben, also zullen wij ook het beeld van den hemelse dragen." "Wij weten echter, dat, als ons aardse huis dezès tabernakels verbroken wordt, wij een gebouw hebben, door God gebouwd." "Wij willen - overkleed worden, opdat het sterfelijke verslonden worde door het leven." "Die ons echter daartoe bereidt, is God, die ons ook het onderpand, den Geest, gegeven heeft." "Niemand kan Mijn schapen uit Mijns Vaders hand rukken." "Ik ben de Opstanding en het Leven." "De hoop beschaamt niet." "Daartoe is Christus gestorven en opgestaan en weder levend geworden, opdat Hij over doden en levenden Heer zij." "Indien wij hopen hetgeen wij niet zien, zo verwachten wij het met geduld." "Wie in Hem gelooft zal niet beschaamd worden." "Uw stok en Uw staf vertroosten mij." "Laat ons toetreden met vrijmoedigheid tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden, als wij hulp zullen nodig hebben." "Vrees niet, Ik ben met u, wijk niet, Ik ben uw God." "Wie dorst heeft, die kome, en wie wil, die neme het water des levens om niet." "Ik ben de Alpha en de Omega, het begin en het einde." "Die Hij rechtvaardig gemaakt heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt." "Hoe zou Hij ons met Zijn Zoon niet alle dingen schenken?" "Wie

overwint, die zal alles beërven." "Ik leef en gij zult ook leven." "Vrees niet: Ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende. Ik was dood en zie, Ik ben levend van eeuwigheid tot eeuwigheid en Ik heb de sleutels der hel en des doods." "Wanneer Christus in u is, zo is het lichaam wel dood om der zonde wil, maar de geest is het leven om der gerechtigheid wil." "Ik weet, dat mijn Verlosser leeft." "Met mijn God spring ik over een muur." *Ja, amen. Kom Heere Jezus. Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest. Het is volbracht. Gij hebt mij verlost, Gij God der waarheid.*

De aangehaalde teksten zijn weergegeven naar de door Dr. Kohlbrugge gebruikte vertaling van Luther. Vertaald door Ds. D. van Heyst.

5.

DE SPRAKE KANAÄNS

Gehouden op Pinkstermaandag, 5 juni 1854, 's voormiddags.

Voorzang: Psalm 87 vs. 1-3.

*Zijn' grondslag, Zijn onwrikb're vastigheden
Heeft God gelegd op bergen, Hem gewijd!
De Heer', Die Zich in Zions heil verblijdt,
Bemint het meer dan alle Jakobs steden.*

*Men spreekt van u zeer heerelijke dingen,
O schone stad van Israels Opperheer!
'k Zie Rahab, ik zie Babel, tot uw eer,
Bij hen geteld, die Mijne grootheid zingen.*

*De Filistijn, de Tyriër, de Mooren
Zijn binnen u, o Godsstad! voortgebracht:
Van Sion zal het blijde nageslacht
Haast zeggen: "Deez' en die is daar geboren".*

Mijn geliefden!

Omdat wij, voor zover wij de Heere toebehoren, als één familie bijeen zijn, zullen wij het genot hebben, ons in deze ure te onderhouden in een taal, die de wereld niet verstaat, die zij in hare hoogheid veracht, en die toch zo vertrouwelijk en gemoedelijk, zo welluidend en opwekkend is. De taal, die ik bedoel, heet bij de Profeet Jesaja de "**spraak van Kanaän**". (Jesaja 19:18.) Bij het vernemen hiervan beproeve zich een iegelijk, of zij hem klinkt als zijn eigen taal, of zij uit zijn hart gesproken is, dan wel of zij hem scherp, hard, ruw en bijgevolg vreemd voorkomt. Op de ganse aarde, zo ver zij zich uitstrekt, zijn er mensen, die deze taal verstaan, die alleen dan gelukkig zijn, wanneer zij een landsman aantreffen, die met hen in deze hartetaal spreekt.

Wat men evenwel ook overal van haar moge zeggen, God noemt haar een reine spraak. Het onderwijs in deze taal ontvangen en geven wij evenwel zó, dat een ieder dadelijk daaraan weten kan, uit welk land hij is, en of hij Schibboleth of Sibboleth zegt. (Richt. 12:6.) Wij nemen hiertoe aanleiding uit het feest, dat wij vieren, dat is uit het Pinksterfeest, opdat een ieder wete, of hij de Geest van Christus deelachtig is, of niet.

Als wij zeggen, dat wij in deze spraak onderwijs ontvangen en geven, verstaan wij dat zó, dat wij mensen wel is waar het Woord prediken en horen, en het ook geloven, dat echter de eigenlijke Onderwijzer in deze taal de Heilige Geest is.

Omdat de vorm van een catechismus de beste leerwijze voor het onderwijs is, willen ook wij ons onderricht in vragen en antwoorden geven.

Tussenzang: Psalm 89 vs. 7.

*Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!
Zij wand'len, Heer!' In 't licht van 't God'lijk aanschijn voort.
Zij zullen in Uw' Naam zich al den dag verblijden.*

*Uw goedheid straalt hun toe, Uw macht schraagt hen in 't lijden,
Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhogen.*

Mijn geliefden!

U ziet mij aan, en ik zie u aan, en dan vragen en antwoorden wij aan de hand van Gods Woord het volgende:

Vraag. *Hoe heet u?*

Antwoord. Ik heet een goddeloze, en toch een rechtvaardige; een onreine uit de onreinen, en toch een heilige; ik heet een mens, bij wien men niets, dan wat menselijk is vinden zal; en toch, ja juist zó heet ik iemand die "Godes" is. Ik draag een naam, dien niemand kent, dan die hem, ontvangt, en die naam is: zoon van God. *Ik schrijf met mijne hand: Ik ben des Heeren; en ik word toegenaamd met den Naam van den God Jakobs.* (Jes. 44 vs. 5.) Mijn naam is bekend in de hemel, en daar staat hij goed opgetekend met bloed in een kroon. Op aarde *ben ik bekend en nochtans onbekend*, en daar staat mijn naam slecht aangeschreven, en toch gaan er ook wel goede geruchten van mij. (2 Kor. 6 vs. 8, 9.) Dikwijls heb ik geen moed om mijn naam te noemen; maar moet ik over boord, zoals Jona. Maar ook noem ik mij: "een Christen". Dat kan ik niet nalaten, vanwege de zalving, die op mij en in mij is.

Vraag. *Wat is uw godsdienst?*

Antwoord. Naar mijn godsdienst ben ik een Hebreëer, een Jood; doch de besnijdenis *des harten* ontvangen hebbende, en dat wel zonder handen. (Rom. 2 vs. 29.) Verder is dit mijn godsdienst, dat ik mij houd aan de onzichtbare God, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, alsof ik Hem zag; dat ik Hem alleen vrees en Zijn geboden onderhoud. Mijn godsdienst bestaat hoofdzakelijk in het doen, en daarbij in getuigenis af te leggen namelijk daarvan, dat een Ander alles voor mij en door mij doet, en dat ik bij al mijn doen niets anders op het oog heb, dan de eer van Zijn Naam en het waarachtig heil van mijn naasten.

Vraag. *Hoe oud bent u?*

Antwoord. Ik ben een pasgeboren kindeke, begerig naar de redelijke en onvervalste melk, opdat ik door dezelve moge opwassen. (1 Petrus 2 vs. 2.) Overigens heb ik ook wel vernomen, - en dit geschiedde in geen hoek, - dat God mij van eeuwigheid gekend heeft; daarom reken ik mijn leeftijd ook wel van dát ogenblik af; overigens ben ik altijd tevreden, als God tot mij zegt: "Heden heb Ik u gegenereerd".

Vraag. *Waar bent u geboren?*

Antwoord. Eerst ben ik geboren in een paradijs, - daar stierf ik; anders reken ik mijn geboorte van dát ogenblik af, dat de raad des vredes ook voor mij werd gehouden. Ik zag evenwel het eerste levenslicht in de stad de verderfs, in het land der Amorieten en Hethieten. Wederom werd ik geboren te Bethlehem en op Golgotha, en eindelijk in de grondeloze diepte van mijn verlorenheid; daar was het tevens een vlak veld, waar ik heen geworpen lag in mijn bloed, en waar niemand naar mij, omzag, dan God. (Ezech. 16 vs. 5, 6.)

Vraag. *Wannéér bent u geboren?*

Antwoord. Het was een donkere nacht, maar met een snelheid, groter dan die der

hinden, brak het morgenlicht aan.

Vraag. *Wie is uw vader?*

Antwoord. Mijn eerste vader was een bedorven Syrië (Deut. 26 vs. 5); hij is zeer rijk geweest, heeft grote schulden gemaakt, en had niets meer om te betalen; deze schuld ging op mij over, en al werkte ik ook mijn leven lang met vlijt, dan zou het toch een eeuwige schuld blijven.

Vraag. *Wie is uw moeder?*

Antwoord. Mijne moeder is "vlees"; en toen zij mij baarde, baarde zij mij als een verdraaid kind; mijn geheel innerlijk wezen bestond uit ondeugd, uit haat tegen God en de naaste, en in de ganse ziel en het ganse lichaam was niets dan allerlei ziekte van zonde en de dood.

Vraag. *Hebt u nog een anderen Vader?*

Antwoord. Ik word in de nood gedrongen en geperst, om uit te roepen: "Abba, lieve Vader!" En als ik dan neerzit als een wenend kind, dan drukt Hij mij aan Zijn hart, en spreekt mij moed in. Hij is een Vader, Die mij in Zijn huis heeft opgenomen en op voorspraak van Zijn enig en ééngelboren Kind heeft aangenomen. Hij is de God en Vader van mijn Heere Jezus Christus. Ik schaam mij, dat ik zeggen moet, dat ik zo dikwijls de moed niet heb, om te bekennen, dat deze glorieijke Vader mijn Vader is, omdat ik zó'n slecht, ongehoorzaam en ondankbaar kind ben. Maar toch: Vader is Hij, mijn God en mijn Vader, en Hij zal het blijven.

Vraag. *Hebt u ook nog een andere moeder?*

Antwoord. Ja, mijn andere moeder, die mij uit God door het Woord, door overschaduwning van de Heilige Geest ontvangen en gebaard heft, is een vrije, een edelvrouw; zij heet: *het Jeruzalem, dat boven is*. (Gal. 4 vs. 26.) Door deze moeder weet ik het, van welke Vader ik een kind ben. Zij was zeer oud, toen zij mij baarde, en allen zeiden, dat zij nooit een kind zou ter wereld brengen, want zij was onvruchtbaar en te zwak.

Vraag. *Hebt u ook broeders en zusters?*

Antwoord. Soms denk ik, dat ik geheel alleen sta en eenzaam en verlaten op de wereld ben; dit zal echter wel ten dele aan mijn eigenzinnigheid, eigenliefde en aan mijn hoogmoed liggen. Soms vind ik een broeder of een zuster, die mij verstaat; - maar naar het Woord mijns Vaders heb ik er 144.000, en daarenboven nog zo velen, dat niemand hen tellen kan. (Openb. 7 vs. 4, 9.)

Vraag. *Bent u gehuwd?*

Antwoord. Er is mij in mijn ellende en in mijn eenzaamheid en armoede een wonderschone Koning verschenen; en zo lelijk als ik was, zeide Hij tot mij: *"Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht, en in goedertierenheid en in barmhartigheden; en Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof; en gij zult den Heere kennen"*. (Hoséa 2 vs. 18, 19.) En nadat Hij dit gezegd had, stak Hij mij een ring aan de vinger. Ik heb Hem dikwijls terug gevonden, nadat ik Hem verloren had, - dikwijls weergezien, nadat ik Hem in lange tijd niet zag; en dan heeft Hij herhaalde keren tot mij gezegd: *"Ik heb u van eeuwigheid liefgehad, daarom heb Ik u tot Mij getrokken uit louter barmhartigheid."* Sedert lange tijd is Hij van mij opgevaren, maar gevoel het nu en dan aan de ring, dat Hij wederkomt en mij tot Zich

nemen zal, opdat ik eeuwig bij Hem blijven zal. Ik had eerst een andere man, maar die is dood; sloeg mij hard, geselde en tiranniseerde mij; mijn tegenwoordige Man spreekt altijd alleen vriendelijke, liefelijke woorden: "Ammi, Rucháma", - dat is: "Mijn volk, benadigde". (Hoséa 1 en 2.) Hij leeft met mij geheel volgens het trouwformulier.

Vraag. *Hebt u familie?*

Antwoord. Ik heb vele kinderen gehad bij de eerste man; (vruchten van het werkverbond) die bevielen mij eerst zeer goed en waren de lust van mijn ogen en mijn geluk; zij werden spoedig groot, maar zijn de een na de ander gestorven aan de tering. Vraag mij niet naar familie; want ik ben eenzaam en onvruchtbaar, alsof ik zonder man was. Ik heb evenwel een belofte, *dat ik een blijde moeder van zeven worden zal*, en dat mijn woning te klein zijn zal, om alle kinderen te bergen, dat mijn zaad zijn zal als de sterren des hemels; en al mijn kinderen van de Heere zullen geleerd zijn. Menigmaal sta ik voor deze belofte en lach, zoals Sara lachte, toen ook zij zo'n belofte ontving. De kinderen overigens, die ik heb, zijn mij van de hemel toegezonden en zijn mij tot tekenen en wonderen van de Heere der heirscharen. (Vergelijk Jes. 54, Ps. 113 vs. 9 en Jes. 8 vs.)

Vraag. *Hoe noemt u uw Koning?*

Antwoord. Ik kan Hem niet noemen, want Hij is wonderbaar. Als ik Hem noemen moest, dan zou ik dood aan Zijn voeten neervallen, zoals Johannes op padmos, Openb. 1. Ik noem Hem mijn Vriend; en Hij heeft met mij het uiterst geduld (Zie Richt. 13, vs. 18, Jes. 9 vs. 6 en Hoogl. 5 vs. 10.)

Vraag. *Wat denkt u van uw gestalte?*

Antwoord. Mijn Vriend zegt, *dat ik schoon ben*; ik kan het echter niet begrijpen. Ik kom mijzelf voor als een ongevormde vleesklomp; en somtijds heeft mijn Vriend ook geen gestalte noch schoonheid in mijn ogen. Wanneer Hij mij evenwel, als ik zo ellendig neerlig, op de wagen van Zijn vrijwillig volk zet, dan vraag ik niet naar mijn gestalte, maar verblijd mij daarin, dat Hij zo met mij daarheen rijdt. Dan zou ik, wat mijn gestalte aangaat, met alle engelen niet willen ruilen. (Hoogl. 1 vs. 8; Hoofdst. 4 vs. 7; Jes. 53 vs. 2, 3; Hoogl. 6 vs. 11.)

Vraag. *Wat denkt u van uwe lengte?*

Antwoord. Ach, ik wil altijd een span langer zijn, dan ik ben, en ben er dikwijls bezorgd over, dat ik te kort en te klein ben; want de mensen die een lange gestalte hebben, zeggen, dat ik niets betekenen, en meten mij dan van het hoofd tot de voeten, en dan word ik al kleiner en kleiner, totdat ik een worm word, die zich in het stof tot zijn Schepper uitstrekt. Hij toch geeft genadig aan een ieder zijn bepaalde maat en te Zijner tijd ook de wasdom. En terwijl ik nu klein word voor het aangezicht van mijn groten God, en met de kleine Jozua, Kaleb en David op Hem zie, word ik getroost, dat ik geheel naar de maat van Zijn wet ben, en de Og's en Goliath's en alle reuzen hebben voor mij niet meer hun lange schaduwen, en de zo grote bultige berg Basan wordt klein bij de anders zo lagen heuvel Zion. (Jes. 2 vs. 2; Ps. 68 vs. 17.)

Vraag. *Wat denkt u van uw gang?*

Antwoord. Die is in mijn ogen slecht, want het is mij, bij de vorige tijd vergeleken, alsof ik al meer en meer achteruit ga; maar het werk, dat ik ondertussen doe, moet toch wel recht zijn, - zo zegt ten minste de Werkmeester, aan Wie ik het werk heb af te leveren. Ben ik moede, dan krijg ik nieuwe kracht, en zo gaat het toch voorwaarts.

Mijn Vriend heeft mij schoenen geschonken, en hierin is mijn gang, zoals Hij zegt, *als die van een koningsdochter*, - mijn gang gaat recht uit, en al wat op de weg mij tegenkomt, moet voor mij wijken. Op schoenen loop ik en word niet moede, hoe zwak ik ben. (Jes. 40 vs. 29-31; Hoogl. 7 vs. 1.)

Vraag. *Maar hoe bent u zo zwart, zo gewond, zijn uw ogen zo rood, alsof u geweend had? Hoe komt het, dat u zo bleek ziet, en uw wangen zo vervallen en zo doorgroefd zijn?*

Antwoord. Ik ben zwart door de brandende zonnehitte. Het kan niet anders op de reis door deze woestijn. Ik ben doorwond, omdat de vijanden van mijn Vriend mij hebben geslagen, omdat zij mijn Vriend haten, - ook mijn bekenden en die mij liefhebben, hebben mij geslagen, omdat zij mij en mijn Vriend nog niet recht kennen, en mij én hun Vriend voor een vijand houden. (Hoogl. 1 vs. 5, 6; Hoofdst. 5 vs. 7.)

"Wel, laat hen dan varen!"

Nee, ik was weleer ook zo verkeerd en sloeg hen die zo zijn, zoals ik nú ben. En de groeven in mijn gezicht komen daarvan, dat ik zo dikwijls geweend heb over mijn innerlijke verdorvenheid. Dat gaat evenwel allemaal voorbij; en als ik mijn Vriend slechts heb, dan komt alles in één oogwenk terecht. Dan ben ik toch liefelijk. Hij zegt het immers Zelf. Dan heb ik ook geen zonde of verdorvenheid, omdat Hij dat alles van mij neemt. Hij legt Zijn wonden op mijn wonden, en dan heb ik geen wonden meer. Dan ben ik opgeruimd, vrolijk en vergenoegd. En als Hij zegt: "Hoe ziet gij zo mager, gij koningskind? Dan ben ik op eens sterk.

Vraag. *Hoe kleedt ge u?*

Antwoord. Ik word altijd gekleed. Vroeger kleepte ik mezelf aan met schorten van vijgenbladeren; nu word ik dagelijks, op het bevel van mijn Vriend, door engelen gekleed; ik draag een kleed van lamsvellen en een rok die zonder naad is, uit één stuk geweven; dat is mijn priesterlijk kleed. Ik draag een leeuwenhuid, dat is mijn koninklijk kleed. Ik draag een bruiloftskleed, en zorg, dat ik het op de hoge feestdagen aanheb. Ik draag een gouden kleed, als ik aan Zijn Rechterhand zit; ik draag gestikte klederen, als ik tot Hem ga; ik draag een koninklijke hoed, aan welks voorzijde een plaat bevestigd is, waarop Zijn Naam staat: *de Heiligheid des Heeren*. Ik heb allerlei wisselklederen, die ik alle van mijn Koning ten geschenk gekregen heb, en Hij heeft er nog veel in Zijn kasten. In mijn hart draag ik Zijn beeld; dat maakt al de beelden van de mode van de wereld, die uit mijn hart aan mijn ogen worden voorgetoverd, lelijk en afschuwelijk. (Gen. 3; Matth. 22 vs. 12; Ps. 45 vs. 14; Zach. 3 vs. 4, 5; Ex. 28 vs. 36.)

Vraag. *Maar van al deze klederen zie ik niets; ik zie alleen, dat u een bestoven rouwkleed aanhebt?*

Antwoord. Laat u dat niet hinderen, dat betekent niets; dat is mijn reiskleed. De andere klederen zijn voor het oog verborgen. U weet immers, dat ik hier als vreemdeling verkeer!

Vraag. *Ik zie u wel eens in een wapenrusting, - beschrijf mij die eens, én uw strijd!*

Antwoord.

- Welaan, ik draag een harnas. In mijn ogen schijnt dat zelfs tegen de lichtste stoot of aanval niet bestand te zijn, maar het heeft zich altijd bewezen te zijn een harnas Gods.

- Ik sta dan, de lendenen omgord hebbende met een gordel, die "waarheid" heet; dikwijls is het mij daarin, alsof de waarheid aan de zijde van de vijand is, maar deze gordel houdt de slappe lendenen recht, zodat ik daarin staande blijf.
- Ik draag een pantser, het borstwapen der gerechtigheid; ik meen wel dikwijls, dat de gerechtigheid toch niet bij mij is, maar dan ervaar ik het, dat dit borstwapen uit over elkander schuivende platen bestaat, zodat al de ongerechtigheid van de antichrist er toch niet doorheen komt. Mijn voeten zijn geschoeid; maar als ik lopen moet, dan denk ik te vallen; dan word ik evenwel in mijn schoenen overeind gehouden, en loop daarin zonder moede te worden.
- Ik draag een schild, en houd het de vurige pijlen van de vijand voor. Ach, wat is het mij achter dat schild dikwijls bang, hoe vol versaagdheid en twijfelmoedigheid ben ik, vreemde, dat dit schild zal doorboord worden! Het heeft zich evenwel altijd als ondoordringbaar bewezen.
- Ik draag ook een helm. Ach, hoe dikwijls meen ik, dat het zwaard van de vijand die helm en te gelijk mijn hoofd zal klieven! Maar hoe is die in waarheid een helm der zaligheid! Elk vijandelijk zwaard is daarop telkens in stukken gesprongen. Ik draag een zwaard en omklem het met de hand. Wel meen ik dikwijls, dat het in vergelijking met de lange zwaarden van de vijanden te kort is, maar tot hiertoe heb ik van dat zwaard kunnen zingen: Het is in de Naam Heeren, dat ik met u, de vijanden verhouwen heb! Niets is bestand tegen dit zwaard.
- Hier hebt u nu een korte beschrijving van mijn wapenrusting. Mijn beste wapen is: *"geroep om hulp!"* En na elke verkregen overwinning denk ik: "Nog één zodanige slag, en ik ben gevallen in de handen van Saul!" Maar mijn Koning zegt gedurig: *"Gij zult stil zijn, want Ik zal voor u strijden"*. Zo ging het tot zóver nog goed, en er was een stem des gejuichs en des heils, waar ik meende alles verloren te hebben. (Eféze 6.)

Vraag. *Kunt u mij iets van uw levensgeschiedenis meedelen?*

Antwoord. Dat kan ik in weinige woorden doen: ik was dood in zonden, en ik werd levend gemaakt! Ik was blind en werd ziende gemaakt; lam was ik, doof, stom en melaats, en ik kreeg voeten, om te springen als een hert; oren, om te horen, wat zij, die om mij heen zaten niet vernamen; ik ontving een tong der geleerden, om het A. B. C. des geloofs te stamelen, en het "Onze Vader" uit te spreken, en de veelvuldige lof Gods te verkondigen, om Zijn gerechtigheid te boodschappen in de grote Gemeente. Ik was verloren, en zag mij meermalen volkomen gered; ik verloor alles, en toch werd mij alles weer goed gemaakt; ik verkwiste alles, en kreeg toch alles terug.

Mijn levensgeschiedenis is die van de verloren zoon, van David met Bathséba en Uria, van Manasse, van Petrus in de zaal van Kájafas, van Paulus op de weg naar Damaskus, van Maria Magdaléna. Zij staat beschreven in Psalm 32 en 51, Ezechiël 16 en Hoséa 2. Zij is in een hoofdsom: "Ik wist, dat gij een overtreder zoudt genoemd worden van de buik af." En dit: "Dit is Mijn Verbond met u, dat gij vanwege uw schaamte en schande uw mond niet zult opendoen, als Ik het u alles zal vergeven hebben". (Jes. 48 vs. 8. – Ezech. 16 vs. 63.)

Vraag. *Waar leeft u van?*

Antwoord. Ik leef niet van gestolen goed, maar van hetgeen mij op een eeuwige rechtsgrond, met eeuwig geldende rechtstitel is toegekomen. Ik vond een akker met een schat; ik verkocht alles om die akker, en de Koning gaf mij de schat; die schat is de mijne. Ik leef uit het geloof aan hetgeen mijn Koning mij heeft beloofd. Ik leef niet alleen bij brood, maar bij alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat. Het heeft de schijn

alsof ik van aalmoezen leef; want ik bedel, - maar dat doe ik alleen bij mijn Koning. Ik leef van de rente van een kapitaal, dat in trouwe handen bewaard wordt, en voor alle dieven en alle geweldenarij veilig en zeker is, ja, zeker blijft, al gaat de aarde in vlammen op. Ik ben in volle gemeenschap van goederen getrouwd, en heb alles bij de hand; ik kan het reine zilver en goud van alle goede werken uitgeven, als ik maar gedachtig blijf aan mijn Koning en mijn gemeenschap met Hem. Doe ik dat niet, dan heb ik niets, waarvan ik leven kan, en zou van honger en dorst moeten omkomen. Want met hetgeen ik uit mijn huis heb meegebracht, is niets te beginnen. Hij evenwel, Die getrouw is, geeft mij, wat ik behoef, en verwijt mij niets. Ik leef evenwel bij Hem van ruilhandel; Hij neemt álles van mij dat volstrekt geen waarde heeft, en dat Hij ook niet kan gebruiken, en Hij geeft mij ál het Zijne. Dat is van eindige waarde, en ik kan het het best gebruiken, als ik eerst met het mijn geprobeerd heb, en daarmee te schande geworden ben.

Vraag. *Wat is uw voedsel?*

Antwoord. Wanneer ik maar honger en dorst heb, *een vette maaltijd, een maaltijd van reinen wijn, van vet vol mergs van reine wijnen, die gezuiverd zijn.* (Jes. 25 vs. 6.) Ik eet van het brood mijns Konings, en drink van de wijn, die Hij schenkt. (Spr. 9 vs. 5.) Ik moet mij evenwel schamen, dat ik dikwijls zo verzadigd ben, en het mij is, als walgde ik van het manna; dan moet ik zwijnendraf eten en vuile edik drinken, maar daarbij kan ik het niet uithouden. Ik word gedreven door eeuwige liefde, om die slecht kost te laten staan, en verblijd mij, dat ik, evenals Mefiboseth, mijn leven lang aan de dis van koning David mag aanzitten. (2 Sam. 9 vs. 13.) Ik geniet de vruchten van wat Hij heeft uitgewerkt, wandel in mijn lusthof te midden van de rozen, en eet appelen en druiven (Hoogl. 1 vs. 14, Hoofdst. 2 vs. 5 enz.)

Vraag. *Waarmede houdt u uzelf het meest bezig?*

Antwoord. Het is moeilijk, daarop een antwoord te geven. Wanneer ik de geboden van mijn Koning gadesla, hoe die zó geestelijk zijn, en dan acht geef op de uitgangen van mijn hart, ach, dan is er geen zonde, waarmede ik mij niet toegeef. Waarmede ik mij bezighouden moet en graag bezig wil houden, dat doe ik niet; en waarmede ik mij niet bezig wil houden, ja, wat ik haat, - dat doe ik. (Rom. 7 vs. 1 19.) Ik houd mij bezig met allerlei boze gedachten, met ongeduld, met alles wat verkeerd en wat tegen God in is. Wederom ben ik meestal bezig met versaagd-zijn, met klagen, wenen, schreien, met bidden en hopen.

- Echter ook daarmee, dat ik beken, minder te zijn dan een stofje, en dat de Heere het alles en alleen is;
- daarmede, dat ik met mijn hart vertrouwd, dat Hij het met mij maken, en het voleinden zal naar het getuigenis Zijns Woords en Zijner belofte;
- daarmede, dat ik de toevlucht neem tot Zijn genade en barmhartigheid tegen zonde, nood en dood;
- eindelijk is ook dit mijn bezigheid, dat ik blijmoedig belijd en mij daaraan houd, dat mijn Koning en mijn God mijn hoogste Goed en de enige onuitputtelijke Bronwel van alle heil is; dat bij mij en alle schepsel, op zichzelf beschouwd, niets te vinden is, maar mijn vrucht uit Hem is gevonden. (Hos. 14 vs. 9.)
- Voorts ben ik een dienstmaagd, om de voeten der heiligen te wassen, en soms speel ik op het orgel, op de fluit, of op de harp.
- Ik houd mij dus daarmede bezig, dat ik voortdurend alle onreinheid opzoek, dat ik de middelen ter hand neem, om alles rein te krijgen, en dat ik op de zevende dag rust van mijn arbeid, en dan de hele dag luister naar het bazuingeschal.

Vraag. *Wie zijn uw vijanden, en wie uw vrienden?*

Antwoord. Het schijnt, dat ik haat, die mij liefhebben, en dat ik bemin, die mij haten. (2 Sam. 19 vs. 6.) Het zijn mijn vijanden, die mij vleien; en mijn vrienden, die mij op het hoofd slaan. Vraagt u naar de oorzaak hiervan? Mijn eigenlijke vijanden brengen aan het licht, dat mijn wapenrusting goed, en mijn zwaard niet te kort is; maar er zijn vrienden, die mij lastig vallen en mij kwellen, doordien zij zichzelf zoeken, en niet wat mijns Konings is. God rekene hen dit niet toe. De vrienden van mijn Koning zijn mijn boezemvrienden, en Zijn vijanden haat ik met een volkomen haat. (Ps. 139 vs. 21, 22.) Ik ben voor mijzelf de ergste vijand; en mijn Vriend is mijn enige Vriend, ook dan, als Hij Zich tegen mij stelt als een vijand.

Vraag. *Zeg mij iets van het karakter van uw vrienden?*

Antwoord. Hun karakter is: *recht voor zich heen, - alles voor de Heere!* Hun "ja" is ja, hun "neen" neen. Zij zeggen het niet alleen, maar doen het. Zij bewaren het Woord des Heeren in hun harten; zij zijn een volk, dat niet liegen zal; zij menen het oprecht. Zij hongeren en dorsten naar de gerechtigheid. Zij hebben de heilige lief, en hebben rust noch duur, totdat zij het 'hoe' gevonden hebben; hoe zij namelijk er toe komen zullen, dat zij zich met de Wet in overeenstemming bevinden. Zij zoeken niet hun lust, maar het welbehagen Gods. Ze zijn niet ongestadig, en hebben een afkeer van alle halfheid; zij rusten in God, en houden zich stil in Zijn Woord. Zij werken niet op eigen hand; zij genieten, en komt het bevel, dan staan zij op. Zij haten zichzelf, daartoe ook vader, moeder, vrouw, kind, have en goed, en alles, wat de wil Gods in de weg staat, - en dat doen zij met volharding. In alle stukken zijn zij standvastig en volhardend. Zij laten zich van God alles zeggen, alles toe schikken en brengen; zij verwachten niets van zichzelf. Een kudde schapen zijn zij, die over alle duivelen en slang heengaat en ze vertreedt; zij zijn een slagorde, blinkend in de zon met de gouden helmen, harnassen en schilden. Een heerlijk volk. (Hoogl. 6 vs. 9.) Zij zorgen, dat ze olie in de lampen hebben, en al slapen zij ook, als de Bruidegom vertoeft te komen, hun karakter is toch: "Opstaan!" als de wachter roept. Zij gedragen zich als onderdanen, als dienstknechten van de Allerhoogste, als kinderen des lichts. Ze zijn het evenbeeld des Heeren, en worden gaarne aan Zijn dood gelijkvormig gemaakt. Zij zijn Zijn eigendom, en moeten uit alle banden en uit elk graf te voorschijn komen; zij laten zich door zonde, duivel noch dood weerhouden. Zij versmaden des Heeren uitnodiging en Zijn tafel niet om een vrouw, of een kind, om een akker, of een juk ossen. Zij brengen in volständigkeit het woord des Heeren: "Vrees niet! Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken" (Jes. 43 vs. 1, 2).

Hij verandert stromen in het droge. Weet u hoe? Hij gaat als de Eerste in de stroom, en Hij gaat er ook als de Laatste uit. De Ark des Verbonds vermag meer dan alle vloeiden van de dood. (Jozua 3.)

Vraag. *Maar hoe dan, als u een giftige slang bijt?*

Antwoord. Dan zie ik stervende op de koperen slang, dat is zo Gods wil.

Vraag. *Maar waarom neemt u niets uit de wereld mee?*

Antwoord. Wat God Zelf mij geeft, al schijnt het ook weinig, is meer dan de overvloed van vele goddelozen. Dat ik eerlijk eet en drink, dat ik mij kleed naar behoren, en wat verder mijn behoeften zijn, dat alles geeft Hij mij van Zijn aardrijk.

De aarde toch is mijns Konings, mitsgaders haar volheid. (Ps. 24 vs. 1) Van de wereld wil ik echter niets hebben; mijn erfdeel is daarboven. De duivel heeft niets, hoe veel hij ook belooft. Wie het minst bij zich heeft, die reist het gemakkelijkst. Ook heb ik beloften waarin overvloedig goud gelegen is. Ik reis met een goede kredietbrief, en mijn Koning heeft overal Zijn betaalmeesters.

Vraag. *Waar trekt u dus heen?*

Antwoord. Daarheen, waar reeds mijn wandel is, naar het Jeruzalem, dat geen mens, maar God Zelf gebouwd heeft voor mij en al de Zijnen, - gebouwd op het bloed des Verbonds.

Vraag. *Bent u daarvan zo zeker en gewis?*

Antwoord. Ik heb zegel en brief, namelijk de Geest, die Hij mij geschonken heeft, en Zijn Woord.

Vraag. *Maar al die oude zonden dan? En nog eens, als u voor die diepe stroom komt? U hebt immers geen bootje, en op die stroom is er ook geen?*

Antwoord. Ik moet toch in de hemel binnenkomen!

Vraag. Wat is dan uw verwachting?

Antwoord. Mijn zekere verwachting is, dat mijn Koning en Heer, mijn Zielsbruidegom mij zal tegenkomen aan de poorten van Zijn stad. Hij heeft mij het antwoord gegeven! Op mijn gebed heeft hij gezegd: *"Ik kom haastiglijk!"*

Vraag. Maar hoe komt u die stad in, die zo hoog ligt?

Antwoord. Op engelenwagens! Hij Zelf zet mij daarop, en ... dan geen tranen meer!

Mijn geliefden! Dit is nu zo iets van de sprake Kanaäns. Die haar niet kan meespreken, ga als een kind in de leer bij de enige Profeet. Die haar veracht, weet toch dat de Vader, Die Zijn kinderen alzo leert spreken, hen zolang ook veracht.

Die haar geleerd heeft, bedenke van Wie hij haar geleerd heeft, opdat hij Hem vreze, en Hem eerbiedig aanbidde. Het spreken evenwel maakt niet zalig, zo het hart er niet bij is. *Schibboleth* alleen komt over de stroom. Daar heet het: *Voorwaarts! haast u, behoud u om uws levens wil.* Amen.

Nazang: Psalm 147 vs. 10.

Hij gaf aan Jakob Zijne wetten;

Deed Isrel op Zijn woorden letten;

Hij leerde z' in Zijn wegen wand'len.

Zo wou Hij met geen volken hand'len.

Die moesten Zijn getuigenissen

En Zijn Verbondsgeheimen missen.

Laat dan Gods lof ten hemel rijzen!

Laat al wat adem heeft Hem prijzen!

6.

HERDENKINGSPREEK

Ter gelegenheid van zijn 25-jarig jubileum als predikant te Elberfeld.

Vele waardige mannen en vrouwen, Godvrezende mensen, stonden rond de man, die eens 20 jaar geheel verlaten en eenzaam was en nu zoveel geestelijke kinderen had. De Reformierte Synode van Bohemen en Moravië, in Wenen vergaderd, zond een gelukwens. 's Middags reed een extra trein met 470 personen uit de gemeente naar Schwelm (ten oosten van Barmen), om daar aan grote tafels onder gezang en toespraken feest te vieren.

Op zondag 11 juni 1871, in de avonddienst, hield Kohlbrugge - nadat de verzen 8 en 9 van Psalm 34, waren gezongen - een herdenkingspreek over Markus 52 vers 4: "Und Er ging hin mit ihm (...).

"En Hij ging met hem." Markus 52:4.

Deze preek luidt als volgt:

Hier is sprake van de Heere Jezus. Van Hem wordt gezegd, dat Hij ging, en met wie Hij ging. De man, met wie Jezus ging, is allang dood; het meisje, dat opgewekt is geworden, is ook weer gestorven; maar Jezus leeft en sterft niet. Wie bij Zijn Woord blijft en de weg des Heeren gegaan is en gaat, die kan het wel weten, als hij in zijn gedachten alles zo nagaat, dat hij alles, wat hij is, en zo ver als hij gekomen is, te danken heeft aan de omstandigheid, dat Jezus met hem gegaan is. U hoort en verneemt deze woorden en moet daaruit de bereidwilligheid van de Heere Jezus opmaken, om de ellendige te helpen, met hem te gaan, hem niet te verlaten, totdat Hij, Jezus, gedaan heeft naar zijn geloof, naar des Heeren Woord. De man, van wie hier sprake is, zat in diepe nood. Tegelijkertijd was er ook een arme vrouw. God had haar twaalf jaar tevoren een verschrikkelijk lijden opgelegd, waarvan zij niet had kunnen genezen. Zij had al het hare ten koste gelegd om genezing te vinden, maar het had niets gebaat.

Terzelfder tijd waren ouders verblijd geworden door de gave des Heeren, dat zij een dochtertje kregen. De arme vrouw had twaalf jaar geleden, en de ouders hadden twaalf jaar lang blijdschap gehad. Beiden hebben Jezus niet gekend, niets geweten van Zijn macht en van Zijn bereidwilligheid om te helpen. Beiden worden op één dag geholpen. De Heere Jezus was te Kapérnaüm (vgl. Mattheus 9), zat daar aan tafel met de tollenen en zondaren, uitgenodigd door Matthéüs de evangelist, die Hij uit het tolhuis weggeroepen had. Toen murmureerden de Farizeeën, dat Hij met de tollenen en zondaren aan tafel zat.

Bovendien kwamen ook de discipelen van Johannes, die vastten, terwijl de discipelen van de Heere Jezus geen uitwendige ceremoniën hadden, maar met de Heere tezamen stil voor zichzelf leefden, zonder naar een bijzondere schijn van heiligheid te staan.

Daar komt nu een overste van de synagoge, wiens dochter op sterven lag. Hij komt tot Jezus en vraagt Hem: *Kom en maak mijn dochter gezond*. Jezus staat aanstonds op en gaat met de ongelukkige vader mee.

Onderweg werd Hij door een grote menigte van volk geduwd. Daaronder was ook die arme vrouw. Zij zegt niets; daarvoor is zij te schuchter; maar zij denkt: indien ik slechts de zoom van Zijn kleed zou kunnen aanraken, dan zou ik gezond worden! Dat

doet zij dan ook en terstond gevoelt zij een kracht van de hemel, door de Heere en Zijn kleed heen, en genezen is de vrouw, en zij bekent de Heere Jezus alles, wat met haar geschied is, wellicht ook, waardoor haar ziekte ontstaan is.

Op dit ogenblik kwam iemand van het huis van de overste naderbij en zei tegen deze: 'Uw dochter is gestorven, wat bent u de Meester nog moeilijk', als wilde hij zeggen: 'Het is alles uit en voorbij, het kan alles niet meer baten!' Welk een jobstijding voor deze arme vader! Jezus zei tegen hem: *'Vrees niet, geloof alleenlijk.'*

Dus: ***Hij, Jezus, ging met hem!***

Als het ons nu gaat als Jaïrus, dat wij ons in onze noden tot de Heere wenden, dan leert dit Evangelie ons, dat, wanneer wij tot de Heere komen, Hij bereidwillig is om mee te gaan en te helpen, dat Hij wel naar het geloof vraagt, maar vooraf de vrees wegneemt, opdat men gelove. Nu mogen alle mensen daar tegenin brengen wat zij willen, Hij, die gewillig en bereid is om te komen en te helpen, ziet met andere ogen, also dat, als er zonde is en men verlangt naar gerechtigheid, Hij de ogen opent, zodat men in Hem zijn gerechtigheid ziet. Is nood en dood aanwezig, dan ziet Hij de nood also aan, dat de nood voor Hem geen nood, - de dood, dat de dood voor Hem geen dood meer is. Dat moet ervaren worden, en nu beken ik u van harte: 'Dat heb ik ervaren!'

Ik heb afgelopen woensdag velen van u de hand kunnen drukken, en wat heb ik gezien? Ik had voor ogen hetgeen in Deuteronomium 26 staat, dat een Israëliet van de rijke zegen Gods, die hij inoogstte, een korf vol met vruchten voor de Heere moest brengen en belijden: 'Het is alles Uw barmhartigheid en eeuwige trouw! De Syriërs reeds wilden mijn vader Jakob doden, in Egypte lagen wij onder harde verdrukking, maar U hebt ons uitgeleid en gebracht in het land, dat van melk en honing overvloeit, en U hebt ons deze rijke oogst gegeven. Zo breng ik U de eerste vruchten van het land en verheug mij over al het goede, dat U mij geschonken hebt!'

Zo zag ik ook vóór mij een grote korf met vruchten, welke de Heere mij geschonken heeft, en ik heb ze weer vóór de Heere gebracht en beleden: De Syriërs, de vijanden, wilden mij doden, gelijk zij reeds mijn vader wilden doden, maar het is hen niet gelukt! Zo dikwijls als het mij benauwd en bang werd, - Heere Jezus, dat weet U, - zo liep ik naar U heen en klaagde U mijn nood, en U hebt mij uitgeholpen. 'In elke angst, nood en verlegenheid - riep ik Hem, de Ontfermer, aan!' En de Heere Jezus is met mij gegaan en bij mij gebleven.

Nu wil ik echter allereerst u, eerwaardig presbyterium, u geliefde medebroeders en de jonge studenten, die hier tegenwoordig zijn, alsmede de gehele gemeente, mijn dank, mijn hartelijkste dank betuigen, dat u mij tot vreugde geweest zijt, dat ik de vrucht heb mogen zien, de vrucht van hartelijke liefde tot uw zielzorger en vader in Christus, en nu wil ik u toch nog graag het een en ander meedelen uit mijn innerlijk leven, wat ik afgelopen woensdag alles zo niet zeggen kon.

Eén ding zeg ik vooraf: God laat niet varen de werken van Zijn handen! Dit zij Hem ter ere gezegd. Hij houdt woord en trouw. Hij is eeuwig getrouw. Zijn verkiezing en Zijn roeping zijn onberouwelijk. De Heere God bereidde mij voor zo velen, zo velen toe, die troost nodig hadden en hebben, en Hij bereidde zo velen toe, zodat zij deze troost aangenomen hebben. Zo zijn de meesten van hen, die in de beginne zich bij de gemeente aansloten, door God voorbereid, en velen zijn reeds in de eeuwige heerlijkheid ingegaan. Zij hebben ervoor gedankt, dat zij Gods Woord verkregen hebben, en hun zegen is overgegaan op kinderen en kleinkinderen. Dat was en is de

macht van Zijn Woord, dat altijd doet en volbrengt, waartoe de Heere het geeft, en dat nooit ledig terugkeert.

Toen mij eens de weg was afgesneden, en ik aan het leven wanhoopte en dacht te sterven vanwege de nood van de Kerk in mijn vaderland, zei de Heere tegen mij: *'Het is Mij niet genoeg, dat gij Mijn knecht zijt, om de stammen Israëls op te richten, maar Ik heb u ook gesteld tot een licht der heidenen'* (Jes. 49:6). Hoe heeft Hij dat getrouw vervuld, dat niet alleen de gemeente hier, doch ook zo velen in Nederland, Bohemen, Engeland, Rusland, Zwitserland, ja, ook de zwarte broeders, de prediking verkregen hebben, zonder mijn toedoen, en zich daarin weiden tot op de huidige dag.

Nu zeg ik naar waarheid: De Heere Jezus ging met de man. Maar waar zijn de preken vandaan gekomen? 'Uit diepe nood roep ik tot U!' Dáár kwamen ze vandaan.

Eens had ik alles verloren, geld en goed, eer en gezondheid waren mij ontnomen, toen hoorde ik in de geest de woorden, die wij met elkaar gezongen hebben: 'Veel zijn de tegenspoeden van de rechtvaardige, maar uit die alle redt hem de Heere.' En wederom zat ik eens in zeer diepe nood, - ik had weliswaar rijke vrienden, klaagde hun echter nooit iets, maar als ik een stuiver of een daalder nodig had, dan klaagde ik het God; - en God beloofde mij een huis vol goed en rijkdom, en Hij heeft Zijn belofte ook gehouden.

Hoe vaak hebben mij in mijn nood en zorg de mussen getroost! Ja, de ganse natuur is mij dikwijls als een boek geweest vol troost in mijn bitter leed en mijn ellende.

Viermaal ben ik ongetwijfeld de dood nabij geweest; de doktoren wanhoopten aan mijn herstel. Viermaal werd ik van de dood gered. Viermaal bevond ik mij in zó verschrikkelijke wanhoop vanwege mijn diepe ellende, dat ik nooit iemand ontmoet heb, die er zó diep onder gelegen heeft als ik. Toen klonk het opeens in mijn hart: 'Heere, als Gij wilt, dan kunt U mij wel helpen!' en het antwoord was: 'Ik wil het doen, wees gereinigd.'

Een andere keer, toen ik als het ware in de afgrond lag, dacht ik, dat het waarlijk uit was met Gods belofte; toen zei de Heere tegen mij: 'Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen in eeuwigheid.'

Eens waren alle vrede en alle troost weg, geheel weg, - het dochttertje van Jaïrus was, om zo te zeggen, dood, - toen kwam het woord tot mij: 'Wij weten, dat de Wet geestelijk is, maar ik ben vleeselijk, verkocht onder de zonde.' Daardoor, omdat ik dat erkende, is het gekomen, dat van toen af aan, in het jaar 1833, tot op heden al mijn preken als uit één stuk zijn, en dat ik nooit één woord van datgene wat ik gepredikt heb, had te herroepen.

Daarna kwam nog eens tot mij het machtige woord: 'Gij zijt om niet verkocht, gij zult ook om niet verlost worden!'

Wat ik aldus van de Heere verkreeg, dat heb ik gepredikt, en dan werd ik zo dikwijls in mijn leven dáárdor versterkt, dat ook andere broeders en zusters mij meedeelden: Ik heb de Heere gevonden voor mijn ziel, en alles, wat u ons gezegd hebt, dat is waar! Toentertijd leefden nog zoveel broeders en zusters, die liggen nu bijna allen op het kerkhof, zij spraken uit diepe nood en grote armoede, hoe zij zonder Jezus niet leven, als het ware niet ademen konden. Dat was dan altijd naar mijn hart gesproken.

Sterk ben ik nooit geweest dan in 's Heeren kracht. Blij ben ik nooit geweest dan in de blijdschap van de Heere. Dat deel ik mee, u tot troost; niet opdat u weet, wat mij zo al

overkomen is, maar opdat u tot uw troost dit weet. Is het u te moede als dit arme vrouwtje hier in het Evangelie, dat al haar goed aan de medicijnmeesters ten koste gelegd had, zonder baat te vinden, of als deze arme overste, voor wie alle geluk van twaalf jaar ineens vernietigd was, en u maakt zich op tot de Heere Jezus, dan kunt u zich daarop verlaten, dat Hij waarlijk bereidwillig is om mee te gaan en te helpen. Wie dan ook Jaïrus was, en wie de arme bloedvloeiende vrouw was, - wij weten eens voor altijd: een mens is een mens, en verwacht van de mens niets anders, dan wat menselijk is. Het blijft echter vast staan, wat de Heere gezegd heeft: 'Gij nu, o Mijn schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben uw God.'

Mijn geliefden! U moet het weten, wat in de vreselijke worsteling en strijd, die ik had door te maken, in de vervolging, die om der wille van het Woord mij overkomen is, mij staande heeft gehouden. Wilt opslaan Jeremia 1:17-19. Dit woord gaf de Heere mij, toen Hij mij afzonderde om mijn geboorteland Gods waarheid en oordelen aan te kondigen. 'Gij dan, gord nu', staat er in vers 17, 'uw lendenen en maak u op, en spreek tot hen alles, wat Ik u gebieden zal', - wat mensen zeggen, dat gaat u niets aan! 'Wees niet verslagen voor hun aangezicht, als zou Ik u afschrikken' (volgens de Lutherse vertaling). Dat willen zij u wel wijs maken! 'Want zie, Ik stel u heden tot een vaste stad, tot een ijzeren pilaar en tot koperen muren in het ganse land, tegen de koningen van Juda, tegen haar vorsten, tegen haar priesters, tegen het volk van het land. Zodat, al zullen zij tegen u strijden, zij toch tegen u niet zullen vermogen; want Ik ben met u, spreekt de Heere, om u uit te helpen.'

Voorts, toen ik voorgoed uit mijn ambt ontzet was, kwam ik thuis, vond de Bijbel opengeslagen, die ik tevoren niet opengeslagen had, en een stem zei tegen mij: 'Lees!' en ik las en had vóór mij de woorden van Jeremia 15 vers 19: 'Daarom zegt de Heere also', - hier hebt u nu uw geschiedenis, de geschiedenis van het ontstaan van deze gemeente.

Ach, hoevelen hebben niet tegen mij gezegd: het is jammer, dat u niet in de Grote kerk gebleven bent. Maar de Heere sprak aldus: 'Waar u zich aan Mij houdt', - ofschoon ook de dienaar tot de vader zei: Het meisje is dood, val de Meester niet moeilijk, de Heere Jezus zegt: Vrees niet, geloof alleenlijk! houd u aan Mij! - 'Waar gij u aan Mij houdt', - dus: laat al het andere varen! Ik heb het laten varen, en de Heere Jezus heeft Zijn Woord waar gemaakt; met de vervolgingen, zult gij het honderdvoudig terug hebben (Markus 10:30). Dat zeg ik, opdat u bouwt op Gods Woord alleen. 'Waar u zich aan Mij houdt, daar zal Ik Mij aan u houden', - daar behoefde zich niemand anders aan mij te houden; het was en is mij genoeg, dat de Heere Zich aan mij houdt. 'Waar u zich aan Mij houdt, daar zal Ik Mij aan u houden, en gij zult Mijn prediker blijven.' Dat was echter een lang uitzien en wachten van het jaar 1827 tot 1846, totdat dit woord vervuld werd: U zult Mijn prediker blijven. Dus geduld, als u wat lang moet wachten; want nog eens: houdt u zich aan de Heere, dan zal de Heere Zich ook aan u houden, en een ieder van u zal een getuige zijn en blijven van de machtige genade des Heeren. Het mag dan wel lang duren, maar ik leg het u voor, opdat u dit weet: de Heere vervult Zijn Woord, en Zijn beloften zijn ja en amen in Christus Jezus!

Dan hebt ge hier verder het ontstaan van deze gemeente, - hoe ging dat toe? 'Waar u de oprechten, de mensen die aan de Waarheid vasthouden, leert zich af te zonderen van de boze mensen, daar zult u Mijn leraar zijn.' U bent afgezonderd van de boze mensen, die uw ouders beschimpten, als hadden zij genoeg van de Waarheid en van het Woord Gods, terwijl ik zei: Nee, zij hebben er behoefte aan, zij hongeren en

verlangen er naar. Ik heb mij waarlijk niet willen afzonderen, zó weinig, dat ik thans nog niet de Evangelisch-gereformeerde kerk voorbij kan gaan, zonder in mijn hart het gevoel te hebben: Daar heb ik ook eens gepreekt in het jaar 1833, daar behoort ik eigenlijk thuis. Maar de Heere heeft het anders geleid, en ik ben er tevreden mee. De Heere heeft gezegd: 'Gij zult Mijn prediker zijn, en éér u hun toevalt, moeten zij liever u toevallen.' Dat is letterlijk in vervulling gegaan, bij zo velen, vooral in Nederland. Voorts was verder dit woord mijn steun en troost in veel vervolging en verkettering, toen de Farizeeën overal optraden en van de vrije genade niets wilden weten, niet wilden toegeven, dat de Heere God soeverein is, het woord namelijk, dat wij lezen in Jeremia 17 vers 14 v.v.: 'Genees mij, Heere! zo zal ik genezen worden; behoud mij, zo zal ik behouden worden; want Gij zijt mijn Lof. Zie, zij zeggen tegen mij: Waar is het woord des Heeren? laat het nu komen!' Zo spotten zij in de jaren 1827-1846, en wilden mij de troost ontnemen, die de Heere mij in het hart gelegd had in de woorden: 'Gij zult Mijn prediker blijven.' Daar heette het: bent u dan alleen het troetelkind van de Heilige Geest? Bent u dan alleen overgebleven in deze dagen, die de Heilige Geest heeft? Maar ik ben daarom niet van u gevlucht mijn Herder; dagen, gelijk mensen wilden, heb ik niet begeerd, dat weet U; wat ik gepredikt heb, dat is recht vóór U' Waar de mensen mij allen verschrikkelijk zijn - 'wees Gij mij niet verschrikkelijk, mijn Toevlucht in de nood. Laat hen te schande worden, die mij vervolgen, maar mij niet! Laat hen verschrikt worden, maar mij niet! Laat de dag des kwaads over hen komen en versla hen tweevoudig!'

Naar dit gebed heeft God de Heere gedaan, zodat om zo te zeggen nauwelijks een enkele overgebleven is van allen, die mij destijds vervolgd hebben, maar bijna allen zijn met smaad en schande ten onder gegaan. Terwijl ik God de Heere dank voor Zijn trouw en u dank voor uw liefde, is mij de gelegenheid geschonken u te betuigen, dat en hoe God almachtig het gebed verhoort, en hoe de gelovige in Christus Jezus over de gehele wereld de overwinning wegdraagt, opdat u u in geen enkel opzicht het Woord des Heeren schaamt.

De gelegenheid is mij geschonken, als nooit tevoren, mijn ambt in uw midden te heiligen, opdat u weet, dat de Heere Zijn Woord laat komen, opdat u zich buigt onder 's Heeren Woord en onder Zijn tucht, en het ter harte neemt, vooral u, jonge mensen, dat een mens dan slechts gelukkig is, als Jezus met hem gaat, dat een waarlijk gelukkig leven slechts dáár is, waar een jongeling, een jongedochter zich tot de Heere bekeert. Daarom bekeert u, jonge mensen; want God heeft mij deze woorden gegeven, opdat u wel weet, welk een verantwoordelijkheid op u komt, als u niet arm wordt en arm blijft, als u zichzelf niet verloochent en de gehele wereld met al haar heerlijkheid prijsgeeft.

Bedenkt het, welk een verantwoordelijkheid ge op u laadt, wanneer u dit niet vasthoudt: God heeft dit alles gedaan, opdat deze gemeente te Elberfeld zou vergaderd worden, en Hij heeft deze man, uw pastor, in Zijn groot geduld en lankmoedigheid zo lang staande gehouden, opdat ook u, kinderen en kleinkinderen, daartoe komen en daaraan deel hebben zoudt. Verstaat het toch, dat de wereld in haar vijandschap niet ophoudt, en dat de duivel met grote toorn rondgaat om, als hij kan, deze kleine gemeente te verslinden.

Wat heeft de Heere al niet gedaan te Kapérnaüm Wordt geen Kapérnaüm, opdat de Heere niet het *wee* over u moet uitroepen. Blijft integendeel in het Woord, zoekt uw hulp bij de Heere Jezus Christus, en wees daarvan verzekerd, - al hebt u ook nog zo veel zonden als haren op het hoofd - ik was de allerarmste zondaar -: Jezus gaat mee

en verlaat u niet. Aan deze nagel kunnen wij al het onze gerust ophangen, en wij zullen ondervinden, hoe Hij ons draagt met deze onze last. Amen.

Tenslotte werd gezongen Psalm 33:11.